БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

УЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ, ШАҲАР КОМИТЕТЛАРИ, МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ОБЛАСТЬ ВА ШАҲАР СОВЕТЛАРИНИНГ ОРГАНИ

№ 168 (399)

24 АВГУСТ ЧОРШАНБА 1955 ЙИЛ

БАҲОСИ 20 ТИЙИН.

БУГУНГИ СОНДА:

Чехословакия республикасининг ҳукумат делегацияси шарафига СССР Олий Совети Иттифоқ Советининг Раиси А. П. Волков ҳузурида зиёфат (1-нчи бет).

Социалистик мажбуриятни қоплайдиган даражада мўл ҳосил тўплайлик! (1-нчи бет).

Халқ маорифи масалалари юзасидан республика кенгаши (2-нчи бет).

ИЛМИЙ — ОММАБОП ТЕМАЛАРДА: — **Ж. Алмазов, Г. Ёқубова.** — Тил қандай келиб чиққан? (2-нчи бет).

Илғорлар тажрибасидан: М. Мирсоатов, Л. Левинсон. — Янги конструкцияли призма (2-нчи бет).

Руминия фашистлар асоратидан озод қилинганлигининг ўнбир йиллиги. Бухарестдаги тантанали мажлисда ўртоқ **Г. Георгиу-Деж** доклади. Уртоқ **Н. С. Хрушчев** нутқи (3-нчи бет).

Бухарестдаги тантанали йиғилиш қатнашчиларининг Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитетига, ССР Иттифоқи Министрлар Советига табрик телеграммаси (4-нчи бет).

Бухарестда Совет жангчилари ёдгорлиги этагига гулчамбарлар қўйилди (4-нчи бет).

СССРга бориб келган Ҳиндистон парламент делегацияси шарафига қабул маросими (4-нчи бет).

Социалистик мажбуриятни қоплайдиган даражада мўл ҳосил тўплайлик!

Партия маорифи шохобчаларида янги ўқув йилига пухта тайёрланайлик

Коммунистик партия кадрларни марксча-ленинча назария блан қуроллантириш, уларни идеологик жиҳатдан тарбиялашга алоҳида аҳамият бериб келмоқда. Чунки, марксизм-ленинизм назарияси кадрларимизга шароитга тўғри баҳо бериш, узоқни кўрабилиш имкониятини беради, коммунистик қурилишнинг улуғвор вазифаларини муваффақиятли ҳал этишга ёрдам беради.

Ҳозирги вақтда, совет халқи Коммунистик партия раҳбарлигида коммунистик жамият барпо этишнинг буюк вазифаларини ҳал этаётган даврда кадрларнинг сиёсий онглилигини ошириш, уларни марксча-ленинча революцион назария блан қуроллантириш алоҳида аҳамиятга эгадир. Ўз устида тинмай ишлайдиган, сиёсий тайёргарлиги бўлган, марксизм-ленинизм революцион назариясини чуқур билган ва уни турмушга тадбиқ этишга қодир бўлган кадрларгина ҳозирги улуғвор вазифалар даражасига кўтарилаоладилар, раҳбарлик қилишга лойиқ бўлаоладилар.

Партия пропагандасининг буюк кучи унинг ижодийлигидадир. Партия пропагандасини юксак савияда, ҳаёт блан маҳкам боғлаб ўтказиш унинг кучини янада оширади. Шунга эришмоқ керакки, бизнинг кадрларимиз революцион назарияни чуқур билиб олсинлар ва уни турмушга муваффақият блан тадбиқ этабилсинлар. Марксизм-ленинизм классикларининг асарларини ўрганишда қироатхонликка, догматизмга мутлақо йўл қўймаслик керак. Догматизм ва қироатхонлик партия пропагандасига зарар келтиради, революцион назарияни билиб олишга ҳалал беради.

Областимиз партия ташкилотлари КПСС Марказий Комитетининг кўрсатмаларига амал қилиб партия пропагандасини анча яхшиладилар. Ўтган ўқув йилида кўпчилик сиёсий мактаб ва тўгаракларда машғулотлар муваффақиятли якунланди. Партия маорифи шохобчаларида ўтказилган якунловчи машғулотлар шуни кўрсатдики, кўпчилик кадрлар революцион назарияни ижодий ўрганиб олганлар. Аммо шуни ҳам айтиш керакки, ба'зибир район ва шаҳар партия комитетлари, бошланғич партия ташкилотлари ўтган ўқув йилида партия пропагандаси соҳасида катта камчилик ва хатоларга йўл қўйдилар. Ба'зибир сиёсий мактаб ва тўгаракларда бўлса машғулотлар уюшқоқлик блан ўтмади. Партия ўқувида қироатхонликка, догматизмга ва формализмга йўл қўйилди. Бундай фактлар айниқса Пискент, Сирдар'ё ва Ўртачирчиқ район партия ташкилотларида юз берди.

Янги ўқув йилига тайёргарлик кўришда, коммунистларнинг сиёсий мактаб ва тўгаракларга жалб этишда ихтиёрийлик принципига қат'ий риоя қилиш керак. Партия маорифига жалб этилган ҳарбир коммунист блан алоҳида-алоҳида суҳбат ўтказиш зарур. Бу суҳбат давомида ҳарбир коммунистнинг партия маорифининг қайси соҳасида ўқишга хоҳишини билиш керак. Коммунистларни истакларига қараб партия маорифининг хилма-хил соҳаларига жалб қилиш ўқишнинг сифатини яхшилайди. Аммо Бекобод, Юқоричирчиқ, Ховос, Қуйичирчиқ район партия комитетлари сиёсий мактаб ва тўгаракларга коммунистларни жалб этиш масаласида ихтиёрийлик принципини бузмоқдалар, бу йил ҳам ўтган йилги хатоларни такрорламоқдалар. Бундай нотўғри практикага бутунлай чек қўйиш керак.

Район, шаҳар партия комитетларининг вазифаси партия маорифи шохобчаларида янги ўқув йили бошланиши олдидан сиёсий мактаб ва тўгаракларга жалб этилиши лозим бўлган коммунистлар блан индивидуал суҳбатлар ўтказишни ташкил этишдан иборат. Бундай суҳбат ўтказиш ишига район партия комитетининг ходимлари, бюро а'золари, пропагандистлар жалб этилиши зарур.

Мустақил ўқиш марксча-ленинча назарияни ўрганишда катта аҳамиятга эгадир. Ўтган ўқув йилида ба'зибир партия ташкилотлари мустақил ўрганучилар блан етарли иш олиб бормадилар. Улар мустақил ўрганучилар рўйхатини олиш блангина чекландилар. Марксча-ленинча назарияни мустақил ўрганучилар учун лекция ва суҳбатлар, консультациялар вақтида ўтказилмади. Кадрларнинг иқтисодий ўқишига етарли э'тибор берилмади.

Марксча-ленинча назарияни мустақил ўрганучилар сони тобора кўпаймоқда. Бошланғич партия ташкилотлари, район ва шаҳар партия комитетлари бу йил назарияни мустақил ўрганучи кадрлар блан алоҳида шуғулланишлари керак.

Социалистик саноат ва қишлоқ хўжалигимизнинг ҳозирги ўсиб бораётган талаблари, КПСС Марказий Комитети Пленумларининг тарихий қарорлари кадрлардан ўз малакаларини янада ошириб боришларини талаб қилади. Чунки, топширилган участкага тўғри раҳбарлик қилиш хўжаликни ҳартарафлама чуқур билишни талаб этади. Кадрларнинг иқтисодий билимни эгаллашга бўлган талабларини қондириш керак. Бу йил кўпчилик партия ташкилотлари ҳузурида сиёсий иқтисодни ўрганиш тўгараги, саноат ва қишлоқ хўжалик экономикасини ўрганиш юзасидан назарий семинарлар ташкил этилади. Партия ташкилотлари ана шу тўгарак ва семинарларнинг юксак савияда ўтишини та'минлашлари зарур. Иқтисодий билимни ўрганучилар тўгараги учун пропагандист кадрлар танлаш керак.

Бу йил марксизм-ленинизм кечки университетларига киришни истаган коммунистларнинг сони анча ошади. Ҳозирги кундаги муҳим вазифа — марксизм-ленинизм кечки университетига кирувчи кадрларни танлаш масаласига алоҳида аҳамият беришдан иборат. Университетга партия ташкилотларининг секретари, партия, совет ходимларидан кўпроқ жалб этиш зарур. Марксизм-ленинизм кечки университетлари кафедраларини энг яхши малакали ўқитучилар блан та'минлаш зарур.

Партия маорифи шохобчаларида ўқув йилини муваффақиятли бошлаб юбориш, машғулотларни юксак савияда ўтказиш пропагандист кадрларга ҳар жиҳатдан боғлиқдир. Чунки, кадрларимизнинг сиёсий билим даражаси ва марксча-ленинча онглилигини оширишда пропагандист кадрлар марказий ўринни эгаллайди. Бу йил ёз ойларида область ва шаҳар партия комитетлари, Ўзбекистон КП Марказий Комитети ҳузурида пропагандистлар курси ишлади. Тошкент область партия комитети ҳузурида ўтказилган пропагандистларнинг бир ойлик курсида партия ва комсомол маорифи соҳасида ишлаётган 350 пропагандист қатнашди. Тошкент шаҳар партия комитети ҳузурида ташкил этилган курсга 80 га яқин тажрибали пропагандист жалб этилди. Вазифа — ҳозирги кундан бошлаб пропагандист кадрларга методик ва назарий ёрдамни кучайтиришдан иборатдир. Пропагандистларнинг доимий семинарларини ташкил этиш зарур. Ўқув йили бошлангунга қадар икки марта пропагандистлар семинарини ўтказиш мақсадга мувофиқдир. Бу семинарларда асосий э'тиборни ҳозирги куннинг энг муҳим масалаларига, КПСС Марказий Комитети июль Пленумининг қарорларини чуқур ўрганишга қаратмоқ керак.

Партия пропагандасини ҳозирги куннинг юксак вазифалари даражасига кўтариш, партия маорифи шохобчаларида ўқув йилига ҳартарафлама пухта тайёргарлик кўриш район ва шаҳар партия комитетларининг раҳбарлигига боғлиқдир. Район ва шаҳар партия комитетларининг муҳим вазифаси — партия маорифига раҳбарликни янада яхшилашдан, янги ўқув йилига пухта ва намунали тайёргарлик кўришни та'минлашдан иборат. Тингловчиларни керакли ўқув қуроллари, зарур адабиётлар ва программалар блан та'минлаш, машғулот ўтказиладиган жойни белгилаб қўйиш — партия ташкилотларининг диққат марказида туриши керак.

Партия маорифига раҳбарликни ҳозирги куннинг юксак талаблари даражасига кўтариш, кадрларнинг сиёсий билим даражасини ва ижодий ташаббусини янада оширади, барча меҳнаткашларни партиямиз Марказий Комитети Пленумларининг қарорларини бажариш учун курашга сафарбар этишга ёрдам беради.

Тошкент пахтакорлари Андижон областининг далаларида

АНДИЖОН, 22 август. (ЎзТАГ). Тошкент области қишлоқ хўжалик меҳнаткашларининг бригадаси бирнеча кундан бери Андижон областида меҳмон бўлиб турипти. Бригада социалистик мажбуриятларнинг бажарилишини текшираётир. Ўзаро текшириш бригадаси Ворошилов, Ойим, Қўрғонтепа, Хўжаобод районлари ва бошқа бирқанча районларнинг колхозларида бўлиб, ғўза қатор ораларига ишлов беришнинг бориши блан танишди.

Ўзаро текшириш бригадасининг бошлиғи, Тошкент область ижроия комитетининг раиси ўртоқ Жалилов ЎзТАГ мухбири блан суҳбатда қуйидагиларни айтди:

— Андижон областидаги кўп колхозларнинг далаларида пахтадан юқори ҳосил етишаётир. Ойим районидаги энг йирик хўжаликлардан бири бўлган Калинин номли қишлоқ хўжалик артелининг а'золари ғўзани парвариш қилишда катта ютуқларга эришганлар. Бу колхоз 1500 гектар пахта майдонига эга. Колхозда анча катта майдондаги ғўзалар олти марта культивация ва чопиқ қилинган, тўрт марта суғорилган. Ғўзалар жуда яхши ҳосил тўпламоқда.

«Совой» совхозида, Марҳамат районидаги Свердлов номли колхозда ва бошқа бирқанча қишлоқ хўжалик артельларида ҳам пахтадан юқори ҳосил етиштирилган.

Биз ўзаро текшириш вақтида агротехника қоидаларини бузиш, меҳнат интизомининг бўшлиги, тракторлардан ва улов кучларидан тўла фойдаланмаслик каби фактларнинг борлигини ҳам аниқладик. Масалан, Қўрғонтепа районидаги Ленин номли қишлоқ хўжалик артелида жуда кўплаб суғориш натижасида ғўзалар ғовлайбошлаган, ба'зи жойларда эса шона ва кўсакларини тўкиб юбормоқда. Буерда суғоришдан кейин культивация ўтказилмайди. Дала ишлари деярли тўхтатиб қўйилган. Колхозга биркитилган 17 та универсалдан ўнтўрттаси тўсгичлар ўрнатилмаганлиги натижасида ишламай турипти. Улов кучидан ҳам деярли фойдаланилмаётир.

Бирқанча колхозларда меҳнат интизоми бўш. Ворошилов районидаги Молотов номли колхозда қуйидаги факт аниқланди. Бригада бошлиғи Зокир Нурматов бир ҳафта давомида ишга чиқмай, район марказида ўз иши блан шуғулланиб юрган. Шу бригаданинг табельчиси Сулаймон Аҳмедов уч кун ўз томорқа участкасида ишлаган. Контрольсиз қолдирилган колхозчилар бир кунда уч-тўрт соатгина ишлаганлар, холос.

Областьнинг ҳамма ерида ғўза қатор ораларига ишлов бериш графиги бажарилмаётир. Кўп участкаларда қатор оралари юзаки ишланмоқда ва шу сабабли кутилган фойдани бермаётир.

Областьнинг қишлоқ хўжалик артельларида оммавий-сиёсий ишлар кучайтирилмаган, колхозчиларнинг маданий-маиший эҳтиёжларини қондириш тўғрисида ғамхўрлик қилинмаётир. Масалан, Қўрғонтепа районидаги «Деҳқонобод» қишлоқ хўжалик артелининг дала шийпонларида иссиқ овқат ташкил қилинмаган. Бунинг натижасида пахтакорлар овқатланиш ва дам олиш учун уйларига бориб, уч—тўрт соат вақтни бекорга ўтказадилар. Бу ерда лекциялар ва бадиий адабиётларни баланд овоз блан ўқиб бериш уюштирилмайди, кинофильмлар кўрсатилмайди. Янги газета ва журналлар дала шийпонларига келтирилмайди.

Ўртоқ Жалилов суҳбат охирида ишонч билдириб айтдики, Андижон областининг қишлоқ хўжалик меҳнаткашлари тошкентли пахтакорларнинг ўзаро текшириш бригадаси томонидан аниқланган хато ва камчиликларни тез орада тугатадилар.

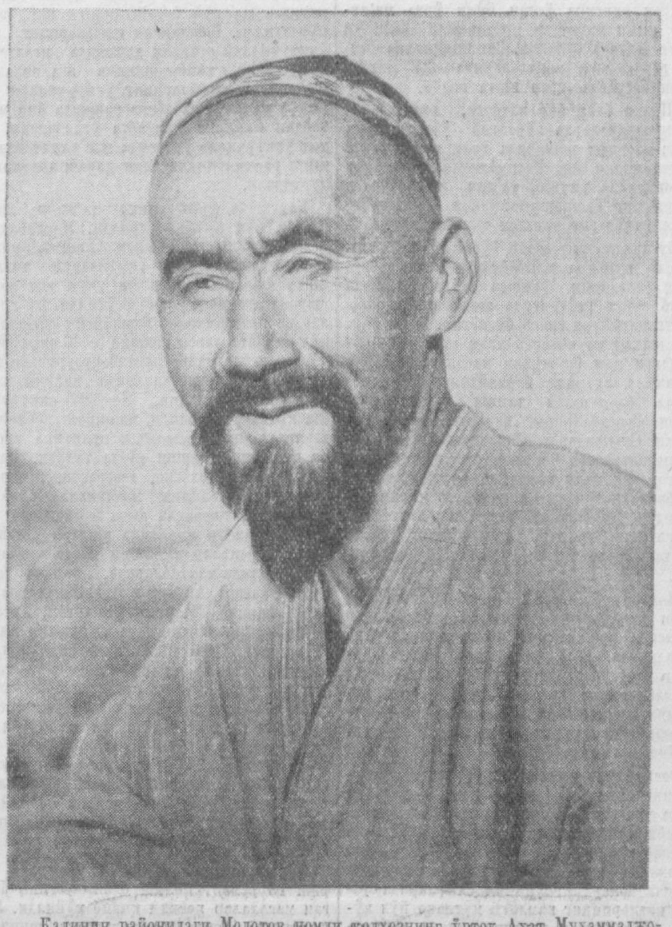

Калинин районидаги Молотов номли колхознинг ўртоқ Ахат Муҳаммаджонов бошлиқ бригада а'золари бу йил мавжуд 60 гектар пахта майдонининг ҳар гектаридан она-Ватанимизга 40 центнердан пахта ҳосили етказиб бериш мақсадида сидқидиллик блан меҳнат қилмоқдалар.

Бригада а'золари ўзларининг ҳалол меҳнатлари туфайли шу кунгача барча майдонлардаги ғўзаларини 4—5 марта комплекс парваришдан чиқардилар. Юқори агротехника қоидалари асосида озиқлантирилиб, ўз вақтида қондириб суғорилаётган ғўзалар кундан-кунга яшнаб, гуркирамоқда, ҳосилига-ҳосил қўшилмоқда.

Шу кунларда бригадада етиштирилган мўл ҳосилни сра нобуд қилмай тўла сақлаб қолиш учун барча амалий тадбирлар кўрилаётир. Ғўзаларни кечаси табақалаштириб суғоришга алоҳида э'тибор берилмоқда. Бу соҳада бригаданинг тажрибали сувчиси ўртоқ Отажон Обидов юксак муваффақиятларга эришаётир. У, ғўзаларнинг талаб ва эҳтиёжларини жуда яхши билади. Отажонака суғорган ерлардаги ғўзалар ўзининг серҳосиллиги, соғлом ривожланаётганлиги блан кишининг завқини келтиради.

— Ҳозирги кунларда,— дейди ўртоқ Обидов,— чанқоқ ғўзаларни сувдан бир кун кечиктирсанг ҳам унинг ҳосилига зиён етади. Шунинг учун ҳам мен суғориш ишида ғанимат кунларнинг қадрига етиб ишламоқдаман.

Суратда: Моҳир сувчи **Отажон Обидов.**

В. Салов фотоси.

Уста сувчи

Ўртоқ Раббано Қурбоновни фақат Дзержинский номли колхозидагина эмас, балки бутун Бекобод районида ҳамма танийди. У тажрибакор пахтакор бўлиши блан бирга сувчиликда ҳам ном чиқарган. Ўртоқ Қурбонов кўп йиллардан бери колхозда звено бошлиғи бўлиб келади. Шу блан бирга звено далаларида ғўзаларни ўз қўли блан суғариб ҳам келади.

— Ўсимлик ҳаётини, — дейди ўртоқ Қурбонов — мен ўғитлаш, чопиш, культивация қилиш блан бирга суғоришни тўғри ўтказиб ҳам бошқараман. Ғўзани суғоришда бепарволик қилиш, сарфланган барча меҳнатни йўққа чиқариб қўйиши мумкин. Ғўза ердаги озиқани фақат сув ёрдами блангина олади. Шу блан бирга сувнинг ёрдамида у ўзининг ёзнинг жазирама иссиқларидан сақлайди. Демак ғўзанинг чанқаши, унинг оч қолиши демакдир. Ғўза сув блан тирик экан, деб эгатни сувга тўлдираберш ҳам ярамайди. Чунки, сув кўп бўлиб кетганда ҳам ғўзанинг ердан озиқа олиши қийинлашади. Бунинг устига тупроқ зичлашиб, ортиқ даражада без бўлиб кетадики, натижада тупроқ орасига ҳаво кирмай қолади. Илдиз бўғилади, бундан ташқари ердаги озиқани ўсимлик ҳазм қиладиган даражага келтириб берадиган микроорганизмлар нафаси бўғилиб ишламай қўяди. Шунинг учун ғўзани худди талаб қилган вақтда қондириб суғариш, суғаришдан кейин, албатта, қатор ораларини юмшатишни мен қонун қилиб олганман.

Ҳақиқатан ҳам ўртоқ Қурбанов далаларида ғўзанинг озиқадан толиққанлигини ёки сувсизликдан чанқаганлигини сезмайсиз. У сувни ҳечвақт ўз ҳолига ташлаб қўймайди. Участка суғарилиб бўлгунча ҳо кечаси, ҳо кундузи у даладан кетмайди.

Уста сувчи фақат ўз звеносидагина эмас, балки бошқа звено ва бригада далаларида ҳам суғаришга раҳбарлик қилади ва ёрдам беради. У ёш сувчиларга ўз ҳунарини қунт блан ўргатади. Шунинг учун уни колхозчилар ғоят ҳурмат қиладилар.

С. АБЖАББОРОВ.

Хотиржамликка барҳам бериш керак

Она-Ватанимизга ҳар йилгидан кўра кўпроқ пахта ҳосили етказиб бериш мақсадида областимиз пахтакорлари блан социалистик мусобақа боғлаган Андижон области пахтакорлари ўзаро текшириш бригадасининг бир группа а'золари сўнгги кунларда янги ташкил этилган Боёвут районида бўлдилар. Улар районнинг қатор илғор колхозлари ва совхозлари пахта далаларини айланиб, азамат колхозчилар, совхоз ишчилари қўлга киритган муваффақиятлар, ҳосилга-ҳосил қўшиш ойи-августда ғўза парвариши соҳасида олиб борилаётган самарали ишлар блан танишдилар. Мусобақадошлар, айниқса, райондаги Молотов номли, Карл Маркс номли колхоз далаларида, 3-нчи ва 2-нчи «Боёвут» пахтачилик совхозларининг илғор бригадаларида ғўза парвариши сифатли олиб борилаётганлигини, ҳар туп ғўзада мўл ҳосил тўплаш учун сидқидиллик блан меҳнат қилинаётганлигини кўриб хурсанд бўлдилар.

Мусобақадошлар район колхозларида эришилаётган анашундай ютуқлар блан бир қаторда айрим колхозларда ғўза парваришида йўл қўйилаётган жиддий хато ва камчиликларни ҳам аниқладилар. Бу колхозларда сўнгги кунларда ғўза парвариши ўз ҳолига ташлаб қўйилган, 100 лаб гектар ердаги ғўзалар сувсизликдан қовжираб, ўз ҳосилини йўқотмоқда. Вақтида культивация қилинмаганлиги сабабли ғўзаларнинг қатор оралари оқариб, оқ илдизларига жиддий зарар етмоқда.

Мусобақадошлар, айниқса, Хрушчев номли колхозда аҳвол оғирлигини, 300 гектарга яқин майдондаги ғўзалар 30 — 35 кунлаб сувдан қолдирилганлигини, шу сабабли қовжираб, 20 — 25 процент ҳосилини йўқотганлигини кўриб ачиндилар. Улар бу ҳақда колхоз раиси ўртоқ Аҳмадқул Маматов блан суҳбатлашганларида ундан:

— Бизнинг еримиз энг пастга-этакка жойлашган, сувни етказиб келиш қийин бўлаяпти, — деган жавобни олдилар. Ваҳоланки, колхоз учун етарли миқдорда — 700 литр сув ажратилган. Бу сувдан тўғри фойдаланилганда, ҳар куни 60—70 гектар ердаги ғўза қониб сув ичган бўлур эди. Броқ, суғориш ишларига тажрибасиз кишилар қўйилганлиги, ажратилган сувга контрольлик қилинмаётганлиги сабабли бир кунда 10 — 15 гектар ердаги ғўзага сув берилаётир холос. Ўртоқ Маматов ўз камчиликларини яшириш мақсадида: «Мен ҳар куни сув бошига чиқаман», деб, да'во қилади. Лекин мусобақадошларнинг аниқлашидан ма'лум бўлдики, раиснинг да'волари бутунлай асоссиз, у, сув бошига 5 — 6 кунлаб чиқмайди, сувчилар ва мироблларга талабчанлик қилмайди. Чиндан ҳам, ҳали Ховос марказидан колхозга кўчиб келмаган, ишга кеч келиб, уйга эрта қайтишга одатланган, бепарво раис ғўзаларнинг ҳолига нега ҳам ачинсин!!!

Жданов номли колхознинг ўртоқ Эшбоев бошлиқ бригадасида 47 гектар ердаги ғўза 53 кундан бери культивация қилинмаган ва қайта-қайта суғорилганлиги учун пушталари эзилиб кетган. Бундай аҳвол Эшбоев бригадаси блан қўшни бўлган Б. Байиров, Нодиров бошлиқ бригадаларда ҳам юз бермоқда. Шу участканинг ҳосилоти ўртоқ С. Жўраев: «Универсал»имиз бузилиб қолди, бўлмаса, албатта культивация ўтказган бўлар эдик» деб, меҳмонларни ишонтирмоқчи бўлади. «Хўш, универсал бузилган бўлса, нима учун от-уловлардан фойдаланилмади?» деган саволга бўлса: «талаб қилдик, от-улов беришмади» деб да'во қилади. Ваҳоланки, у, колхоз правлениесидан ҳеч қачон от-улов талаб қилмаган, универсалнинг бузилганлиги ҳақида МТСга хабар ҳам бермаган. МТС директори ўртоқ Киселев:

— Ҳозир қўлимизда бўш универсаллар етарли, броқ айрим колхоз раҳбарлари бу универсаллардан фойдаланишдан аллақачон бош тортганлар, ўртоқ Жўраев ҳам худди ўшаларнинг бири,—деб, жуда тўғри айтади.

Мусобақадошлар ана шундай аҳволни райондаги Ленин номли, Сталин номли колхозларда ҳам учратдилар. Бу колхозларда меҳнат интизоми ҳаддан ташқари бўшашиб кетган. Колхоз раҳбарлари бригадаларда олиб борилаётган дала ишлари устидан контрольлик қилмайдилар. Талабчанлик мутлақо йўқ. Натижада бригада бошлиқлари ўзбошимчалик блан иш кўрмоқдалар. Далага кеч чиқиб, эрта қайтучилар ҳам бор. Бунга Ленин номли колхознинг Б. Ҳакимов бошлиқ 10-нчи, Б. Жумаев бошлиқ 9-нчи бригадаларида юз бераётган аҳвол яққол мисол бўлаолади. Ҳар икки бригадада ҳам сувсизликдан қовжирайбошлаган, ўз вақтида культивация қилинмаганлиги туфайли гул ва кўсакларини ташлаб юбораётган карталар учрайди. Бригада бошлиқлари эса «ишчи кучлари етишмайди» деган баҳонани рўкач қилмоқдалар.

Колхозда меҳнат интизомининг бузилишига, аввало, колхоз раҳбарлари сабабчи бўлаётирлар. Мусобақадошларнинг текширишиш шуни кўрсатдики, бирорта раҳбарнинг оила а'золари дала ишларига қатнашмаётирлар.

Меҳмонлар Сталин номли колхознинг кўпчилик бригадаларида меҳнат кунларини ҳисобга олиш қониқарсиз аҳволда эканлигини аниқладилар. Улар колхознинг 14-нчи бригадасида бўлганларида табельчи ўртоқ Абдуваҳобовдан:

— Колхозчиларнинг меҳнат кунларини ҳисобга олиниши блан таништирсангиз,— деб сўрадилар.

Ўртоқ Абдуваҳобов қўлидаги дафтарларини титкилаб, ён чўнтакларини кавлаб колхозчиларнинг 17—18 август кунларида ишлаган меҳнат кунлари ҳисобга олинган табельни топиб бераолмади ва ниҳоят ўша кунлардаги табельни йўқотиб қўйганлигига иқрор бўлди. Мана шу фактнинг ўзи колхозчиларни меҳнатга рағбатлантириш ишига қанчалик совуққонлик блан қаралаётганлигини, бу эса ғўза парваришига салбий та'сир кўрсатаётганлигини исботлайди.

Мусобақадошлар райондаги пахтачилик совхозларида ҳам бўлдилар. Улар 1-нчи «Боёвут» ҳамда 2-нчи «Боёвут» совхозларининг қатор бўлимларида ғўза парваришида жиддий нуқсонларга йўл қўйилаётганлигини аниқладилар. Айниқса, 1-нчи совхознинг ўртоқ Валиев бошчилик қилаётган 5-нчи бўлимида аҳвол ёмон. Бу бўлимнинг М. Жўраев бошчилик қилаётган 5-нчи бригадасида культивация қилинмасдан қайта-қайта суғарилаётган ғўзалар бўйига зўр бериб, ғовлаб кетмоқда. Аксинча, айрим карталардаги ғўзалари эса, 25—30 кунлаб сув ичмаганлиги учун қовжираб, ўз ҳосилини йўқотаётир. Бўлимнинг Х. Очилов бошлиқ 4-нчи бригадасида эса, ишчиларга норма ажратиб берилмаган. Ким қанча ерни чеканка қилиши лозимлигини билмайди.

2-нчи «Боёвут» совхозида эса кўплаб майдонлардаги ғўзаларни ғумай ва бегона ўтлар босиб кетган. Совхознинг 5-нчи, А. Раҳмонов бошчилигидаги 3-нчи бўлимларида 50 гектарга яқин ердаги ғўза ғумайлар орасида қолиб, қовжирамоқда. 3-нчи бўлимнинг Ж. Шодиев, Тожиқулов бошлиқ бригадаларида культивация қилинмаганлиги сабабли қатор оралари оқариб кетган ғўзаларни кўплаб учратиш мумкин.

Ҳар иккала совхознинг раҳбарлари ҳам айрим бригадалардаги ғўзаларнинг кўкига ишониб, мағрурланиб юриптилар.

Колхоз ва совхоз раҳбарлари, МТС ҳамда район партия, совет ташкилотларининг раҳбарлари мусобақадошлар аниқлаган анашу хато ва камчиликларни тезда бартараф қилишлари, уларнинг қимматли маслаҳатларига амал қилган ҳолда ғўза парваришини қизғин давом эттиришлари керак.

У. ЖОНГИТОВ.
«Тошкент ҳақиқати»нинг мухбири.

Чехословакия Республикасининг ҳукумат делегацияси шарафига СССР Олий Совети Иттифоқ Советининг Раиси А. П. Волков ҳузурида зиёфат

СССР Олий Совети Иттифоқ Советининг Раиси А. П. Волков «Халқ-Демократик Чехословакиясининг 10 йиллиги» виставкаси очилиши муносабати блан Москвага келган Чехословакия Республикаси Ҳукумат делегацияси шарафига 22 августда зиёфат берди.

Зиёфатда Чехословакия Республикаси ҳукумат делегациясининг бошлиғи, Миллат мажлиси раиси З. Фирлингер, делегация а'золари: машинасозлик министри К. Полачек, ички савдо министри Ф. Крайчир, озиқ-овқат саноати министри И. Угер, енгил саноат министри А. Малек, мактаблар министри Ф. Кагуда, ташқи савдо министри Р. Дворжак, «Халқ-Демократик Чехословакиясининг 10 йиллиги» виставкасининг директори И. Тауфер ҳозир бўлдилар.

Меҳмонлар орасида Чехословакия Республикасининг СССРдаги фавқулодда ва мухтор элчиси Я. Вошаглик ва элчихона ходимлари ҳам бўлди.

Зиёфатда совет томонидан СССР Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосарлари Л. М. Каганович ва А. И. Микоян, СССР Министрлар Совети Раисининг Ўринбосарлари И. Ф. Тевосян ва М. В. Хруничев, СССР министрлари: В. П. Зотов, И. Г. Кабанов, Д. В. Павлов, К. Д. Петухов, Н. С. Рижов, СССР министрларининг ўринбосарлари: И. Г. Большаков, С. А. Борисов, В. А. Зорин, Москва шаҳар Совети ижроия комитети раисининг ўринбосари Н. И. Бобровников, Бутуниттифоқ савдо палатаси Президиумининг раиси М. В. Нестеров, Ташқи савдо министрлиги халқ-демократик мамлакатлари блан савдо қилиш бошқармасининг бошлиғи М. Г. Лошаков, Ташқи савдо министрлиги Протокол бўлимининг бошлиғи И. С. Андриенко, СССР Олий Совети Президиумининг мас'ул ходими Г. И. Фомин ҳозир бўлдилар.

Ғоят самимий ва дўстона вазиятда ўтган зиёфат вақтида СССР Министрлар Совети Раисининг Биринчи Ўринбосари Л. М. Каганович, СССР Олий Совети Иттифоқ Советининг Раиси А. П. Волков ва Чехословакия Республикаси Миллат Мажлисининг Раиси З. Фирлингер нутқ сўзладилар.

Халқ маорифи масаласи юзасидан республика кенгаши

Халқ маорифи масаласи юзасидан чақирилган республика кенгаши Тошкентда икки кун давом этди. Кенгашга мактабларнинг директорлари, педагоглар, Ўзбекистон ССР Маориф министрлиги ва унинг жойлардаги органларининг ходимлари, партия, совет ва комсомол ташкилотларининг вакиллари қатнашдилар.

Ўтган ўқув йилининг якунлари ва янги ўқув йилига тайёргарлик тўғрисида Ўзбекистон ССР Маориф министри И. К. Қодиров доклад қилди. Педагогика фанлари республика илмий-текшириш институти директорининг ўринбосари А. М. Афанасьев янги ўқув планлари ва программалари блан ишлаш тўғрисида доклад қилди.

Кенгашда халқ маорифини юксалтириш соҳасида катта ишлар қилинаётганлиги қайд этилди. Фақат сўнгги тўрт йил ичида 513 та мактаб биноси қурилди. Бу йил 199 та янги мактаб биноси фойдаланиш учун топширилади. Ўнйиллик мактаблар жуда тез кўпаймоқда. Бунинг натижаси ўлароқ биргина ўтган йили ўрта ма'лумот олган йигит ва қизларнинг сони ўн минг кишига кўпайди. Бешйилликлар ичида республика мактабларида 27 мингга яқин ёш педагоглар ишга келди.

Шулар блан бир қаторда, докладларда ва музокараларда кўрсатиб ўтилганидек, халқ маорифи ишларида ҳали ҳам жиддий камчиликлар бор. Республиканинг айрим районларида умумий та'лим тўғрисидаги қонуннинг бажарилмаганлиги бу камчиликларнинг энг каттаси ҳисобланади.

Бу ҳолларнинг содир бўлишига кўп жиҳатдан кўпгина мактабларнинг директорлари болаларни ўқишга тўла равишда жалб этиш тўғрисида жонкуярлик қилмаётганликлари сабаб бўлаётир. Ба'зи район, шаҳар ва область халқ маорифи бўлимлари ҳам бу муҳим масалага етарли даражада аҳамият бермайдилар, кўпинча аҳвол блан яхши таниш бўлмайдилар. Ба'зи мактабларнинг директорлари, жумладан Сурхондар'ё областидаги ва Қорақалпоғистондаги ба'зи мактабларнинг директорлари халқ маорифи бўлимларининг раҳбарлари томонидан контроль қилинмаслигидан фойдаланиб, аҳволни яхши деб кўрсатишга уриниб, ўқувчиларнинг сохта рўйхатларини тузиш блан шуғулланганлар.

Мактаб ёшидаги болаларни ҳисобга олиш қониқарсиз қўйилган, ота-оналар ўртасида тушунтириш ишлари суст олиб борилмоқда. Кўп районларда мактабларнинг нотўғри жойлаштирилганлиги, айрим мактабларнинг болалар яшаб турган ерлардан узоқ жойларда бўлганлиги болаларни мактабга жалб қилишга ма'лум даражада ёмон та'сир кўрсатди.

Республика мактабларида ўзбек қизларининг мактабдан кетиб қолиш ҳоллари ҳали ҳам кўп. Улар ўрта ма'лумот, ҳатто еттийиллик ма'лумотни ҳам олмай, ўқишни ташлаб кетадилар. Андижон, Наманган, Қашқадар'ё ва Сурхондар'ё областьларидаги мактабларнинг ўнинчи синфларида ўзбек қизларининг камлиги мутлақо йўл қўйиб бўлмайдиган ҳолдир. Аввало, феодал-бой қолдиқлари борлигини кўрсатувчи бу фактлар педагогларни, мактабларнинг директорларини ва халқ маорифининг бошқа ходимларини жиддий ташвишга солмади. Ҳаттоки, бирқанча ҳолларда педагогларнинг ўзлари ана шу жирканч қолдиқлар блан ўралишиб қолмоқдалар, уларнинг ўзлари ўқучи қизларни ўқишдан тортиб олмоқдалар.

Кенгаш қатнашчилари республикада халқ маорифи ишларининг аҳволини анализ қилиб, кўп мактабларда ўқучиларнинг билим даражаси умуман ўсганлиги тўғрисида гапирдилар. Ўз ўқучиларининг фанларни юксак даражада ўзлаштиришига эришаётган илғор ўқитувчиларнинг сони йил сайин кўпаймоқда. Ўрта мактабларни a'ло ва яхши баҳолар блан тамомлаётган йигит ва қизларнинг сони ортмоқда. Броқ республика мактабларида ўқитиш-тарбиявий ишларнинг савияси талабга ҳали етарли жавоб бераолмайди. Ўтган ўқув йилида ўқучиларнинг умумий сонига нисбатан 11,4 проценти имтиҳон бераолмаганлиги ва синфда иккинчи йил қолганлиги факти бунга далилдир.

Айрим мактабларда она тилини ўқитишга тегишли даражада аҳамият берилмайди. Кўп ўқитучилар она тили дарсини илмий-методик жиҳатдан паст савияда ўтказмоқдалар, мактабда ягона орфографик режим бўлиши учун тегишли чораларни кўрмайдилар, ўқучилар нутқининг маданияти устидан кузатиб турмайдилар. Мактабларда математика, химия, физика сингари муҳим фанларни ўрганиш кўнгилдагидек эмас.

Кенгашда, ба'зи мактабларда юқори синф ўқучиларининг дарсларни яхши ўзлаштирмасликлари билимга асос солинадиган бошланғич синфларда та'лим-тарбиявий ишларнинг ёмон қўйилганлиги натижасида рўй бераётганлиги қайд этиб кўрсатилди. Бошланғич синфларнинг кўп ўқитучилари етарлик даражада педагогик ва методик тайёргарликка эга эмаслар. Бошланғич синфларнинг ўқитучилари кўпинча мутлақо сабабсиз равишда бир мактабдан иккинчи мактабга ўтказилади. Бу ҳол ўқитучилар ўртасида мас'улиятсизлик, ишга расмиятчилик блан қараш ҳолларини туғдиради.

Кенгашда политехника та'лими масаласига кўп э'тибор берилди. Мактабларда жорий қилинаётган янги ўқиш планлари ва программаларнинг ўқучиларни амалий ишга яхшилаб тайёрлаш учун энг яхши шароит яратиши уқдириб ўтилди. Бу планлар ва программалар бошланғич синфларда қўл меҳнати дарси ўтишни 5—6 синфларда мастерскойларда ва мактаб ҳузуридаги та'лим-тажриба участкаларида амалий машғулотлар ўтказишни, 8—10 синфларда эса қишлоқ хўжалиги, машинашунослик ва электротехника юзасидан практика ишлари ташкил қилишни кўзда тутади. Физика, химия, биология, география программалари политехника материаллари блан илгаригига нисбатан анча бойитилган бўлиб, системали практика ишлари ўтказиш ва экскурсиялар қилишни кўзда тутади.

Республика мактабларида, айниқса Тошкент, Фарғона, Андижон, Нукус шаҳарларида, Шофрикон, Калинин, Наманган, Урганч районларида политехника та'лимини амалга ошириш юзасидан анчагина ишлар қилинди. Лекин та'лим процессини ташкил қилишнинг янги принциплари жуда секинлик блан жорий қилинаётган мактаблар ҳали оз эмас. Мактаб директорлари ва ўқитучилар мактаб мастерскойлари ва лабораторияларини станоклар, асбоб-ускуналар ва бошқа жиҳозлар блан та'минлаш тўғрисида кўпинча жонкуярлик қилмайдилар, оталик қилучи корхоналарнинг ёрдамидан фойдаланмайдилар.

Кенгашда капитал мактаб бинолари қуриш ва ремонт қилиш блан боғлиқ бўлган масалалар кескин қилиб қўйилди. Янги мактаб бинолари қуриш учун, шунингдек мавжуд биноларни янги ўқув йилига тайёрлаш учун чиқарилаётган маблағнинг кўпайтирилганига қарамай, бу ишлар йўл қўйиб бўлмайдиган даражада жуда секинлик блан олиб борилмоқда. Фарғона ва Сурхондар'ё областьларида, шунингдек Қорақалпоғистон АССРда янги мактаб бинолари қуриш ва мавжуд биноларни ремонт қилиш ишлари ғоят даражада ёмон олиб борилмоқда.

Кенгаш қатнашчилари халқ маорифи ишларидаги камчиликларни очиб ташлаш блан бирга, мактабларга Маориф министрлиги ва унинг маҳаллий органлари томонидан раҳбарлик қилишдаги жиддий камчиликлар тўғрисида гапирдилар. Фарғона шаҳар маориф бўлимининг мудири ўртоқ Иванов, Тошкент, Бухоро, Сурхондар'ё ва Андижон область халқ маорифи бўлимларининг мудирлари Мақсудов, Алимов, Сахибоев ва Қаюмов ўртоқлар, Наманган область, Уйчи район халқ маорифи бўлимининг мудири ўртоқ Отахонов Маориф министрлигига нисбатан жиддий э'тироз билдирдилар. Улар, министрлик аппаратининг мактабларга амалий раҳбарлик ўрнига қоғозбозлик қилиши, энг яхши педагогларнинг тажрибасини суст ёяётганлиги, жуда кўп принципиал масалаларни ҳал қилишда, жумладан педагог кадрларнинг малакасини ошириш масаласида тегишли даражада ташаббус ва қатият кўрсатмаётганлигини айтиб ўтдилар.

Республика Маориф министрлиги, — деди ўз сўзида Андижон область халқ маорифи бўлимининг мудири ўртоқ Қаюмов,— жуда кўп миқдорда буйруқлар чиқаради, аммо уларнинг бажарилиши устидан суст контрольлик қилади, ўз буйруқларини ташкилотчилик ишлари блан мустаҳкамламайди. Масалан, шу йил май ойининг биринчи ярмида умумий та'лим ҳақидаги қонунни бажаришга таалluқли учта буйруқ чиқарилди. Бу буйруқларнинг ҳаммаси бир-бирига ўхшаш бўлиб, уларда жойлардаги аҳволнинг ёмонлиги қайд қилинган эди, холос.

Кенгашда сўзлаган Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитетининг секретари Р. Муқимжонова мактаб комсомол ташкилотлари блан педагогларнинг коллективлари ўртасидаги алоқани мустаҳкамлаш, болалар ўртасида тарбиявий ишларни кучайтириш зарурлигини кўрсатиб ўтди. Ўртоқ Муқимжонова кўрсатиб ўтдики, халқ маорифи органларининг кўпгина раҳбарлари ўқучиларнинг мактабдан ташқари ҳаёти блан қизиқмайдилар, комсомол ва пионер ташкилотлари блан доимий суратда алоқа қилиб турмайдилар.

Кенгашда Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Раиси Н. А. Муҳиддинов сўзлади. Ўртоқ Муҳиддинов халқ маорифи органларининг яқин келажакдаги вазифаларига тўхталиб, республиканинг шаҳарларида ва қишлоқларида мактаб бинолари қурилиши сур'атини тезлаштириш ва сифатини яхшилаш зарурлигини уқтириб ўтди. Бинокорлар ва архитекторлар ўқув юртлари биноларининг ташқи кўриниши чиройли бўлиши тўғрисидагина ғамхўрлик қилмасликлари керак. Улар асосан синф машғулотлари ва синфдан ташқари иш олиб бориладиган биноларни қулай қилиб қуришлари зарур. Мактаб биноларини кўпқаватли қилиб қуришга берилиб кетиш учун ҳечқандай асос йўқ.

Республика мактабларида, — деди ўртоқ Муҳиддинов, — политехника та'лими жуда секинлик блан жорий қилинмоқда. Директорлар ва педагогларнинг катта қисми болаларга политехника та'лими беришнинг структурасини ва методикасини ўзлаштириб олмаган. Мактаб мастерскойлари ва лабораториялари учун жиҳозлар сотиб олишга давлат бу йил неча ўн миллион сўм маблағ ажратди. Ана шу маблағдан тўла равишда фойдаланиш керак. Мактаблар ҳузурида политехника жиҳозлари ўрнатилган махсус заллар барпо этмоқ зарур. Республиканинг оталикда бўлган мактабларга политехника та'лимини жорий қилишда амалий ёрдам кўрсатаётган илғор саноат корхоналари коллективларининг тажрибасини кенг суратда ёйиш керак.

Ўртоқ Муҳиддинов кенгаш қатнашчиларининг э'тиборини ўзбек тили орфографияси соҳасида ўқитучиларнинг билимини ошириш, мактабларда физкультура ва спортни янада ривожлантириш зарурлигига қаратди. У ўз нутқида, ёш авлодни коммунистик руҳда тарбиялашнинг энг муҳим шартларидан бири болаларни интернационализм руҳида тарбиялашни кучайтириш зарурлигини кўрсатиб ўтди.

Кенгаш қатнашчилари республикада халқ маорифини янада яхшилашга қаратилган жуда кўп таклифлар киритдилар. (ЎзТАГ).

ИЛҒОРЛАР ТАЖРИБАСИДАН

Янги конструкцияли призма

Областимиз корхоналарида ишлаб чиқарилаётган маҳсулотлар ҳажмининг тобора ошиши блан бирқаторда, уларнинг таннархини камайтириш, сифатини яхшилаш мақсадида ишлабчиқариш процессларини автоматлаштириш ва механизациялаш кенг қулоч ёймоқда. Инженерлар, конструкторлар, технологлар ва мастерлар блан бир сафда оддий ишчилар ҳам техникани янада тараққий этдириш ишига катта ҳисса қўшмоқдалар.

Мамлакатимиз тўқимачиларига янги-янги енгил, ихчам, юқори иш унумли ва фойдаланишга қулай машиналар яратиб беришда, мавжуд машиналарни модернизация қилишда, ишлабчиқариш технологиясини такомиллаштиришда «Таштекстильмаш» заводининг коллективи ҳам самарали иш қилмоқда. Яқинда завод новаторлари сафига қўшилган Михаил Иванович Жуков шу коллективнинг актив рационализаторларидан биридир. У, яқинда жуда қимматли янгилик яратди. Бу янгилик шу заводнинг ўзи учунгина эмас, балки бошқа жуда кўп корхоналар учун ҳам катта аҳамиятга эгадир.

Одатда йигирув ва ровничний машиналарда пахта толаларини чўзиб берувчи-вытяжной прибор деб аталучи асбоб ўрнатилади. Бу асбоб диаметри 22 миллиметрдан 35 миллиметргача бўлган узун вал шаклидаги уч қатор жойлашган рифленний цилиндрлар блан жиҳозланади. Ҳарбир рифцилиндрнинг узунлиги ярим метрдан ошиқроқ бўлиб, уларнинг бирнечаси бир-бирлари блан бириктирилган бўлади. Ҳосил бўладиган эгрилик 0,15 миллиметрдан ортиқ бўлса, уни бартараф қилиш учун шу қатордаги рифцилиндрлар рихтовка, я'ни тўғрилаш операциясидан ўтказилади. Тўғрилаш операциясини бажаришда детальларни призмаларга тез-тез олиб қўйиб турилиши ва призмалар устида кўп айлантирилиши натижасида призмаларнинг деталь тегиб турган ён деворлари жуда тез ейилиб ишдан чиқар эди. Ишдан чиққан призмаларни янгиси блан алмаштириш ва ишлатилаётганларини тез-тез чархлаб туриш учун анчагина меҳнат ва материал сарфланарди. Шу блан бирга призмаларни монтаж ва демонтаж қилиш, ҳарсафар призмалар ўзгартирилган вақтида стендларни қайтадан ишга мослаштириш учун бирнеча минутлаб вақт талаб қилинарди. Яна бу ишларни фақат юқори малакали ишчиларгина бажараолар эди.

Мана шу қийинчиликларни бартараф қилиб, ишни осонлаштириш ва шу участкада меҳнат унумдорлигини ошириш тўғрисида кўп вақтдан бери бош қотириб келинарди.

Асбобсозлик цехининг ишчиси ўртоқ Михаил Иванович Жуков узунлигига нисбатан диаметри 10 мартадан 100 мартагача кичик бўлган валларнинг эгрилигини тўғрилашда керак бўладиган призмаларнинг жуда ҳам оригиналь конструкциясини таклиф этди. Бу таклиф асосида алмаштириб қўйиш ҳамда керак бўлган размерга мослаштириш мумкин бўладиган призмалар ишлаб чиқилди.

Янги призма қуйидаги тартибда қўлланилади: цилиндр шаклидаги детальнинг призма текислигига тегиб турадиган ери бурчак остида ўрнатилган сухарларнинг пастки горизонталь қиррасидан 5—7 миллиметр масофада бўлиши керак. Сухарларнинг биринчи қирраси ейилиб кетгач, уларни ушлаб турган болтлардан бўшатилиб, 90 градусга айлантириб, иккинчи қиррасини горизонталь равишда қилиб қўйилади ва яна болтлар блан қисиб, маҳкамланади. Бунда ҳечқандай мослаш операциялари қилинмайди. Иккинчи қирра ҳам ейилиб кетгач, худди юқорида айтилган тартибда қилиб, келгуси учинчи қирраси айлантирилиб қўйилади. Шундай тартибда ҳар тўрт қирра ҳам ишлатилиб бўлгач, остки қарама—қарши кўндаланг текислигини 180 градусга айлантириб ўрнатилиб маҳкамланади ва бундаги тўрт қирра ҳам бирин-кетин ишга туширилади. Шундай қилиб, ҳарбир сухарнинг саккиз ишловчи қирралари ейилиб ишдан чиққач, сухарлар болтлардан бўшатиб олинади, ҳар икки ишловчи текисликлари қайтадан силлиқланиб, яна ўз ўрнига қўйиб маҳкамланади. Бу сухарларнинг саккиз қирраси ҳам галма-галдан яна ишга туширилади.

Суратда: завод ишчилари И. Тешабоев ва М. Жуков ўртоқлар рефцилиндр линиясининг рихтовкаланишини кўздан кечирмоқдалар. В. Салов фотоси.

Ўтказилган тажрибалар бу типдаги сухарли призмалар «15 х» маркали пўлатдан қилинган бўлиб, алмаштириб туриш мумкин бўлмаган оддий призмаларга нисбатан 40 марта, қаттиқ қотишмали «Победит» пластинкалари блан жиҳозланган призмаларга нисбатан эса, 20 марта кўп чидамли эканлигини кўрсатди. Янги призмаларни 15 мартагача чархлаб ишлатиш мумкин. Призмаларни мослаштириш иши 5 мартадан 10 мартагача камайди, монтаж ва демонтаж каби қийин операциялар сухарларни мослаштириш каби осон операция блан алмаштирилади, ба'зан эса сухарлар ҳолатини ўзгартириш блангина чекланилади. Бу ихтиро'нинг қиммати яна шундаки, уни қўлланиш натижасида кўпгина материал иқтисод қилинади, операцияларни бажаришга юқори малакали ишчи талаб қилинмайди, завод йилига ўрта ҳисоб блан камида 40 минг сўм даромад кўради.

Ўртоқ Жуковнинг қимматли таклифи завод ишчилари ва инженер-техник ходимлари томонидан юқори баҳоланиб, жуда оз вақт ичида ишлабчиқаришга жорий қилинди. Ҳозир бу методнинг самарали натижаларини кўрмоқдамиз.

Диаметри 22 — 35 миллиметр ва узунлиги 10 — 20 метр бўлган валларнинг эгрилигини тўғрилаш операциясида қўлланилаётган янги конструкциядаги призмалар айниқса сони жиҳатидан кўп бўлган шу типдаги детальларни (валлар, трубалар, колонкалар ва бошқалар) эгри ҳолатини призмалар устида тўғрилашда, станокларда призмаларга ўрнатилиб ишланиши керак бўлган детальларни ишлаб чиқаришда ҳам кенг қўлланиш мумкин.

М. МИРСОАТОВ,
«Таштекстильмаш» заводининг инженер-конструктори.

Л. ЛЕВИНСОН,
завод БРИЗининг инженери.

Рационализаторлар сони кенгаймоқда

Тошкентдаги Сталин номли кўн заводида техника прогресси учун кураш тобора қизитилмоқда. Заводнинг рационализаторлик ва ихтиро'чилик бюроси бу масалага алоҳида э'тибор бериб, ишчилар, инженер-техник ходимлар ўртасида кенг тушунтириш олиб бормоқда.

Ҳозир заводдаги рационализатор ва ихтиро'чилар сони 64 кишига етди. Улардан шу йилнинг ўтган 6 ойи мобайнида 24 та рационализаторлик таклифи тушди. Шундан 16 таси ма'қулланди ва ишлабчиқаришга жорий қилинди. Бунинг натижасида кўп меҳнат талаб этиладиган ба'зи иш процесслари енгиллашди, меҳнат яхшиланди. Шу блан бирга бу заводда ўтган давр ичида 280 минг сўм маблағ тежаб қолинди.

Завод рационализаторлари ва ихтиро'чилари шу кунларда ишлабчиқаришни кенгайтириш, ишлабчиқарилаётган маҳсулотларнинг сифатини яхшилаш, унинг таннархини камайтириш бўйича қизғин ижодий иш олиб бормоқдалар. Бу ишларга бош инженер ўртоқ К. Мақсудов раҳбарлик қилаётир.

350 тонна силос бостирилди

КПСС Марказий Комитети июль Пленуми қароридан руҳланган Гулистон районидаги «Красная заря» колхозининг а'золари чорва молларига етарли даражада ем-хашак ба'засини вужудга келтириш учун курашмоқдалар. Улар бу йил жўхорипоя ва соталардан, шунингдек турли хил ширали ўтлардан 700 тонна силос бостириш учун аҳд қилган эдилар. Азамат колхозчилар ўз зиммаларига олган бу мажбуриятни шараф блан бажариш учун астойдил ҳаракат қилиб, тайёрланган 4 та траншеяга маккажўхори пояларидан 200 тонна, сўтасидан 150 тонна силос бостирдилар. Бу вазифани бажаришда колхоз а'золаридан 30 киши қатнашиб, сидқидиллик блан меҳнат қилдилар. Силос бостириш ишлари қизғин давом этмоқда.

О. ТИЛОВБЕРДИЕВ.

ИЛМИЙ-ОММАБОП ТЕМАЛАРДА

Тил қандай келиб чиққан?

Биринчи суҳбат

Одамнинг қандай қилиб гапириш қобилиятига эга бўлганлиги тўғрисидаги масала кишиларни жуда қадим замонлардан бери қизиқтириб келган. Ривоятларга кўра, бундан икки ярим минг йил илгари Миср фир'авнларидан бири кишиларда сўзлашув тили қандай вужудга келганлигини аниқлашга ҳаракат қилган. Шу мақсадда у, икки чақалоқни олиб, уларни тил-сўзлашув мавжуд бўлган муҳитдан ажратиб, бирга тарбиялайбошлаган. Сўзлашув тилининг келиб чиқишини аниқлаш учун қилинган бу тажрибанинг мақсадга мувофиқ эмаслиги ва унинг исталган натижа бермаганлиги шубҳасиздир. Броқ шунга қарамай, бу хилдаги уринишлар тилнинг келиб чиқишини аниқлаш учун кишиларнинг жуда қизиқиб келганликларидан дарак беради.

Қадимги Мисрдагина эмас, балки қадимги Грецияда ҳам, нима учун ҳарбир предмет айнан ўз номи блангина аталади (масалан, «стол» деган предмет, айтайлик «қалам» ёки «стул» деб юритилмайди ва ҳоказо), деган масала юзасидан олимлар ўртасида узоқ вақт баҳслашув давом этган эди. Баҳслашучиларнинг бирлари: ном предметнинг ўзида мавжуд бўлиб, предмет блан белгиланади, шунинг учун ҳам предметларнинг номларини тўғри келганича ўзгартиравериш мумкин эмас, дер эдилар. Уларга э'тироз билдирувчилар эса: айни предметларнинг ўзи турли тилларда турлича номлар блан аталади ва предметларга номларни одамлар қўйганлар, бу номлар предметларнинг табиати блан белгиланмайди, деган да'вони қилар эдилар.

Бу баҳс мантиқ жиҳатдан қуйидаги икки хулосага, я'ни бири: тил — табиат томонидан ин'ом қилинган, иккинчиси: тил — одамлар томонидан яратилган, деган хулосага олиб келарди.

Шундан кейинроқ буржуа жамияти даврида ҳам тилнинг келиб чиқишини ўрганишга уринган эдилар. Масалан, француз олими Жан Жак Руссо, тил предметларнинг номи тўғрисида одамларнинг олдандан ўзаро келишиб олганликлари натижасида юзага келган, деб тахмин қилган эди. Бу қараш кейинчалик «келишув назарияси» деб аталабошланди. Броқ бу «назария» келишиб оладиган бўлгунларича одамлар тилга эга бўлишлари зарур эканлигини ҳисобга олмаган эди.

Бошқа бир ғайриилмий назария тарафдорлари, одам ҳайвонларнинг овозига ва табиат ҳодисаларига тақлид қилганлиги натижасида тил юзага келган, деб ҳисоблайдилар ва ҳоказо.

Броқ, бундай «ажойиб-ғаройиб» қарашларнинг барчаси тилдаги катта сўз бойлигининг қандай юзага келганлигини тушунтириб беришдан мутлақо ожиздир.

Марксизмни вульгарлаштирган академик Н. Я. Марр ҳам тил фақат 4 элементдангина пайдо бўлган деб тилнинг келиб чиқиши тўғрисидаги масалани кўп жиҳатдан чалкаштириб юборди. У, тафаккурни тилдан ажратиб қўяди. Н. Я. Марр тилсиз ҳам, тилнинг «табиий материяси» дан ҳоли бўлган, «табиат нормаларидан» ҳоли бўлган тафаккурнинг ўз ёрдами блан одамлар бир-бири блан алоқа қилиши мумкин деб ҳисоблаган эди.

Ҳозирги замон буржуа тилшунослари ҳам тилнинг келиб чиқишини илмий асосда баён қилиб беришдан ожиздирлар. Бу тилшуносларнинг айримлари тилнинг келиб чиқиши тўғрисидаги масалани четлаб ўтишни афзал кўрадилар. Француз тилшунос олими Вандриес, тилнинг келиб чиқиши тўғрисидаги масала тилшунослик шуғулланадиган масала эмас, бинобарин, тилшунос бу масалани ҳал этишга урунмаслиги керак, дейди. Ҳозирги замон буржуа лингивистларининг кўпчилиги, айниқса Америка Қўшма Штатларида, тавротда айтилган сафсаталарни қайтариб, тилнинг келиб чиқиши тўғрисидаги масалада диний уйдурмаларга муккаларидан кетганлар.

Маркча-ленинча фан билимнинг барча соҳаларида бўлганидек, тилшуносликдаги бу диний латифаларнинг барчасини қат'ий инкор қилади. Археологик қазилмалар вақтида топилган моддий маданият ёдгорликлари одам илоҳий кучнинг «бир кунлик фаолияти» натижасида юзага келмаганлигини тўла исбот этади. Инсоннинг жонворлар дун'ёсидан ажралиб чиқиб, ҳозирги ҳолатга эришганига қадар орадан миллионларча йиллар ўтганлиги аниқланди.

Инсоннинг ўзи каби тил ҳам илоҳий кучнинг фаолияти блан юзага келган эмас. Инсон каби тил ҳам узоқ асрлар давомида, кўплаб авлодларнинг фаолияти натижасида юзага келган, шаклланган ва ривожланган. Ма'лумки, вақт ўтиши блан ҳарбир тил ўзгариб туради. Тилнинг эскириб қолган элементлари қўлланишдан чиқиб қолади, тилда янги элементлар пайдо бўлади, унинг сўз состави бойиб боради, грамматик қурилиши такомиллашади. Буларнинг ҳаммаси аллақандай илоҳий куч иродаси блан эмас, балки инсонлар, жамият томонидан содир бўлади. Ана шунинг ўзи тилнинг келиб чиқиши тўғрисидаги барча диний қарашларнинг нақадар асоссиз ва бема'ни эканлигини равшан кўрсатади.

Марксизм-ленинизм инсон нутқининг келиб чиқиши тўғрисидаги масалани инсон ва кишилик жамияти тараққиёти тўғрисидаги масаладан ажратилган ҳолда ўрганмайди. Ҳозирги замон кишисининг аждоди тўрт оёқли бўлиб, ўз яқинлари бўлган одамсимон маймунлардан ҳечбир фарқ қилмас эди. Инсон аждоди дарахтларга тирмашиб чиқаётган вақтларда унинг олдинги оёқлари орқа оёқларидан бошқа вазифани ўтар эди. Олдинги оёқлар блан орқа оёқларнинг турли вазифаларни бажарабошлаганлиги шунга олиб келдики, одам аждоди дарахтлардан ерга тушиб яшайбошлаганда, у ўзининг олдинги оёқларини юришдан озод қилабошлади. Даставвал одат тариқасида юзага келган тикка юриш кейинчалик заруриятга айланди. Орадан кўпминг йиллар ўтиб, инсон аждоди моддий ҳаёт таз'йиқи остида тикка юришни ўзлаштириб олди. Ф. Энгельснинг айтишича, бу тикка юриш маймуннинг одамга айланишида ҳал қилучи қадам бўлган. Одам тикка юришга одатланганлиги натижасида кенг доирадаги ҳодисаларни қамраб олабошлади, унинг мияси анча мураккаб таассуротларни акс эттирабошлади. Бу процесс ўз навбатида инсон миясининг юқори даражада ривожланишига олиб келди, инсон миясида тафаккурнинг ва у блан боғлиқ бўлган тилнинг юзага келиши учун зарур барча элементлар юзага келди.

Броқ тикка юриш, миянинг ҳажм ва сифат жиҳатидан яхшиланганлиги, марказий нерв системаси блан бевосита боғланган сезги органларининг ривожланганлиги — буларнинг ҳаммаси, ҳатто улар бирга қўшиб олинганда ҳам инсон нутқини юзага келтирмаган эдилар. Ма'лумки, бургут инсондан кўра яхшироқ кўради, бўрининг ҳид билиш органи инсондагидан кўра яхшироқ ривожланган, . айрим ҳайвонлар тикка юраолади. Броқ бу ҳайвонларнинг бирортаси ҳам гапириш қобилиятига эга эмас. Бундай фактлар олимларни тилнинг келиб чиқиш сабабларини бошқа нарсалардан қидиришга мажбур қилган эди. Броқ, марксизм-ленинизм асосчиларигина бу масалани тўғри ҳал қилиб бердилар. Ф. Энгельс ўзининг «Маймуннинг одамга айланиш процессида меҳнатнинг роли» деган китобида, тил фақат меҳнат процессида ва меҳнат блан биргаликда юзага келаолганлигини аниқлади. Меҳнат инсон ҳаётининг дастлабки асосий шартидир, деган эди Энгельс. Ма'лум даражада: меҳнат инсоннинг ўзини ҳам яратди, дейиш мумкин.

Одам тикка юришни ўзлаштириб олгач, унинг олдинги оёқлари, я'ни қўллари ҳимоя ёки ҳужум қилиш вақтида қурол бўлиб хизмат қилабошлади. Одамнинг қўллари шу равишда ривожланиб бориб, оддий меҳнат операцияларини бажаришга, оддий меҳнат қуроллари ясашга мослашди.

Ана шу меҳнат процессида инсон аждодларининг олдинги оёқлари такомиллашди ва ҳозирги замон киписи қўлларига айланди. Худди шу ма'нода, қўл меҳнат органигина эмас, қўл меҳнат маҳсули ҳамдир. Инсон меҳнат қуролларини ишлатиш блан бирга, уларни онгли равишда ўзи тайёрлайбошлади, у онгли равишда меҳнат қилабошлади. Ана шу онгли меҳнат инсонни бошқа ҳайвонлардан ажратиб туради. Айрим ҳайвонлар ва ҳашаротларнинг ҳаракати онгли равишда қилинган инсон меҳнатига жуда ўхшаб кетади. Чумоли ва асаларининг ма'лум тартибда изчиллик блан қилган ҳаракати онгли равишда қилинган меҳнатга ўхшайди. Лекин, ҳақиқатда бу ҳайвон ва ҳашаротларнинг ҳаракати соф инстинктив ҳолда бўлади ,бунда онгли элемент иштирок этмайди. Уларнинг ҳаракатидаги изчиллик бирор даражада бузилса, бутун қилган «меҳнатлари» барбод бўлади. Шунинг учун ҳам уларнинг ҳаракатини меҳнат деб бўлмайди. Меҳнат фақат кишилик жамиятида пайдо бўлди.

Ҳозирги инсонларнинг ота-боболари ҳаёт кечириш шароитларига кўра якка-якка яшамаганлар, балки ўзларини ҳимоя қилишга ва бирга-бирга бўлиб яшашга мажбур бўлганлар. Коллектив меҳнат одамларда ўзаро алоқа боғлаш эхтиёжини туғдирди. Одамларда бир-бирларига бирнарса айтиш эхтиёжи туғилди. Бу эхтиёж ўз органини юзага келтирди: маймуннинг ривожланмаган бўғизи модуляция йули блан секин-аста овоз органига, оғиз органлари эса секин-аста айрим товушларни талаффуз этишга мослашди.

Тил ибтидоий-жамоа тузумида, меҳнат жараёнида, меҳнат блан биргаликда юзага келди. Тилнинг келиб чиқишига ана шундай қараш — бирдан-бир тўғри, илмий қарашдир. Тил алоқа воситаси сифатида юзага келиб, айни вақтда инсониятнинг кураши ва ривожланишида ғоят катта восита бўлди, ишлабчиқариш ва инсон тафаккурининг ривожланишида жуда муҳим роль ўйнади. Тил бўлмаса ҳозирги замон ишлабчиқариши ҳам, умуман жамият ҳам мавжуд бўлмас эди. Товуш тили кишиларнинг ҳайвонот дун'ёсидан ажралиб чиқишига, жамият бўлиб бирлашишига, ўз тафаккурини ривожлантиришига, ижтимоий ишлабчиқаришни ташкил қилишига, табиат кучлари блан муваффақиятли кураш олиб боришига ва шу тариқа ҳозирги замон тараққиёт даражасига етишига ёрдам берган кучлардан биридир .

Ж. АЛМАЗОВ,
Г. ЁҚУБОВА.

Ўқитучилар малакаси оширилди

Тошкент область халқ маорифи бўлими ёзги каникул даврида ўқитучиларнинг малакасини оширишга қаратилган бирқанча тадбирларни амалга оширди. Область бўйича ўқитучиларнинг малакасини ошириш курсига 1072 ўқитучи қатнашди. Булардан юқори синф ўқитучилари 582 ўқитучи, бошланғич синф ўқитучиларидан 507 киши қатнашди. Курсларда машғулотларни тажрибали ўқитучилар, Тошкент шаҳаридаги олий ўқув юртининг ўқитучилари олиб борди.

Областьда янги ўқув йилига тайёргарлик иши ҳам кучайтирилмоқда. Область мактабларига рус тили ўқитучиси ва чет тили ўқитучилари юборилаётир. Улар мамлакатимизнинг йирик шаҳарлари — Ленинград, Москва, Куйбишев, Қозондаги олий ўқув юртларини битириб келган ёш мутахассислардир.

«ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ»
МАТЕРИАЛЛАРИ ИЗИДАН

„Чилласи чиқмаган куёв"

«Тошкент ҳақиқати» газетасининг шу йил 14 август сонида юқоридаги сарлавҳа остида чиққан фельетонда Пискент район Общепитининг директори Каримжон Юсуповнинг кўп хотин олиб қўйгани, совет кишисига хос бўлмаган хулқ-атвори ва бошқа кирдикорлари фош қилинган эди.

Ўзбекистон КП Пискент район комитетининг секретари ўртоқ Белоноговнинг редакцияга хабар қилишича текширишда фельетонда келтирилган фактлар тўла тасдиқланган. Текшириш натижаси район партия комитетининг бюро мажлисида муҳокама қилиниб, Карим Юсуповга партиявий жазо берилган ва Общепитнинг директорлиги вазифасидан олинган.

Руминия фашистлар асоратидан озод қилинганлигининг 11 йиллиги

Бухарестда тантанали йиғилиш

БУХАРЕСТ, 22 август. (ТАСС). Руминия фашистлар асоратидан озод қилинганлигининг 11 йиллигига бағишланиб бугун Бухарестда тантанали йиғилиш бўлди. Мажлис зали ишлабчиқариш илғорлари, фан ва маданият арбоблари, офицерлар ва генераллар, партия ва давлат ходимлари блан, жамоат ташкилотларининг вакиллари блан лиқ тўлди. Дипломатик ложаларда СССРнинг Руминиядаги элчиси А. А. Епишев, Бухарестдаги четэл элчихоналари ва миссияларининг бошлиқлари ҳамда а'золари ўтирибдилар.

Руминия Халқ Республикаси Министрлар советининг раиси Г. Георгиу-Деж, Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитетининг Биринчи секретари Н. С. Хрушчев, Буюк Миллат мажлиси Президиумининг раиси Петру Гроза, Руминия ишчи партияси Марказий комитетининг биринчи секретари Г. Апостол, Руминия ишчи партияси Марказий комитети Сиёсий бюросининг а'золари, Руминия фашистлар асоратидан озод қилинганлигига 11 йил тўлиши муносабати блан ўтказилаётган байрамга келган халқ-демократик мамлакатлари ҳукумат делегацияларининг раҳбарлари ва бошқалар президиумда пайдо бўлганларида уларни йиғилиш қатнашчилари гулдурос овация блан кутиб оладилар.

Руминия Халқ Республикасининг ва СССРнинг Давлат гимнлари янграйди.

Петру Гроза йиғилишни қисқача кириш нутқи блан очади ва байрам тантаналарига келган Н. С. Хрушчевни, Албания, Болгария, Венгрия, Германия Демократик Республикаси, Хитой Халқ Республикаси, Корея Халқ-Демократик Республикаси, Мўғулистон Халқ Республикаси, Польша ва Чехословакия ҳукумат делегацияларининг раҳбарларини самимий табриклайди. Залдагилар табрик сўзларини гулдурос ва давомли қарсаклар блан кутиб оладилар.

Қизғин қарсаклар блан кутиб олинган Министрлар совети раиси Г. Георгиу-Деж Руминия озод қилинган куннинг 11 йиллиги тўғрисида доклад қилади. Ўртоқ Г. Георгиу-Деж доклади катта э'тибор бериб тингланди ва неча марталаб қарсаклар блан бўлиниб турди. Докладда румин халқининг социализм қуриш йўлида эришган муваффақиятлари, румин халқининг тинчлик ва халқлар ўртасида дўстлик учун ҳормай-толмай курашаётганлиги яққол кўрсатиб берилди.

Раислик қилучи нутқ сўзламоқ учун Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитетининг Биринчи секретари Н. С. Хрушчевга сўз беради. Ҳамма ўрнидан туради ва унга узоқ давом этган гулдурос овация қилади. Залда Совет Иттифоқи Коммунистик партияси шарафига, СССР шарафига, бузилмас, қардошларча румин-совет дўстлиги шарафига табрик хитоблари янграйди. Сўнгра, халқ-демократик мамлакатлари ҳукумат делегациялари раҳбарлари табрик нутқлари сўзладилар.

Сўнгра Югославия Федератив Халқ-Республикаси президенти Иосип Броз-Титодан, Вьетнам Демократик Республикаси президенти Хо Ши Миндан ва ВДР ташқи ишлар министри Фам Ван Донгдан олинган табрик телеграммалари ўқиб берилди.

Йиғилиш қатнашчилари Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитетига ва СССР Министрлар Советига ёзилган табрик телеграммани жуда катта хурсандлик блан қабул қилдилар.

Ўртоқ Г. ГЕОРГИУ-ДЕЖ доклади

БУХАРЕСТ, 22 август. (ТАСС). Руминия фашистлар асоратидан озод қилинганлигининг ўнбир йиллиги муносабати блан бугун Бухарестда бўлган тантанали мажлисда Руминия Халқ Республикаси Министрлар Советининг Раиси ўртоқ Г. Георгиу-Деж доклад қилди. У айтдики, шонли Совет Армияси фашист қўшинларга қақшатгич зарбалар бериб, Руминия территориясига ғолиб армия сифатида кирган ва ғолибона ҳужум қилиб бораётган шароитда 1944 йил 23 августда Руминия озод қилинди. Гитлерчиларга қарши курашган АҚШ, СССР, Англия ва Франция коалицияси қозонган ғалабаларнинг та'сири остида, деди докладчи, ватанпарвар кучларнинг қаҳрамон партиямиз — Руминия Коммунистик партияси раҳбарлиги остидаги кураши зўр куч блан қулоч ёзди. Ватанпарвар кучлар партия раҳбарлиги остида, халқ оммасининг қўллаб-қувватлаши блан қуролли қўзғолон ташкил қилдилар ва фашистлар ҳукуматини ағдардилар, чунки халқ оммаси орасида ҳарбий-фашистлар диктатурасига ва бу диктатуранинг халқ ва миллат манфаатларига зид бўлган жиноятқорона сиёсатига қарши ғазаб ва норозилик кўпдан бери кучайиб келмоқда эди.

1944 йил 23 август халқнинг ўз тақдирини ва ватанининг келажагини ўз қўлига олишга қат'ий бел боғлаганлигининг ифодаси бўлди.

23 августдан кейин мамлакатимиз меҳнаткашлари эски тартибларни қайтаришга йўл қўймасликка бўлган ўзларининг қат'ий иродаларини, ўз ватанларининг социал ва иқтисодий тараққиётини та'минлашга, демократик ва социалистик ривожланишини, сиёсий ва иқтисодий мустақиллигини та'минлашга бўлган иродаларини изҳор қилдилар. Меҳнаткашлар партиямизнинг раҳбарлиги остида демократик тузум учун кураш олиб бордилар. Шаҳар ва қишлоқнинг кенг халқ оммаси ҳаракатга келиб, демократик ислоҳотлар учун, ер учун, халқ ҳокимияти учун курашда актив қатнашди. Халқ кучлари бирлашган реакцияга қарши курашда ғолиб бўлиб чиқдилар, демократик ҳукумат ўрнатилди, ишчилар синфининг меҳнаткаш деҳқонлар блан ишчилар синфи раҳбарлиги остидаги иттифоқи бу демократик ҳукуматнинг сиёсий негизи бўлди.

Партиямизнинг тўғри ва қат'ият блан олиб борган сиёсати, мамлакатни иқтисодий тиклаш ва демократик ғалабаларни мустаҳкамлаш ишида румин ишчилари, деҳқонлари ва интеллигенцияси томонидан, шунингдек майда миллатларнинг меҳнаткашлари томонидан кўрсатилган фидокорлик, урушдан кейинги қийин шароитда Совет Иттифоқининг мамлакатимизга берган жуда катта иқтисодий, техника ва маданий ёрдами,— мана шуларнинг ҳаммаси буржуа-демократик революцияни тугаллаш босқичидан тарихий қисқа муддат ичида халқ-демократик революциянинг янги социалистик босқичига ўтишга имкон берди. Монархиянинг ағдарилганлиги ва халқ республикаси э'лон қилинганлиги мамлакатимизда социалистик қурилиш босқичини бошлаб берди. Бу эса, ишчилар синфининг меҳнаткаш деҳқонлар блан иттифоқ бўлиб эришган тарихий ғалабаси бўлди, румин халқи ва майда миллатларнинг умумий курашидаги тарихий ғалабаси бўлди.

Сўнгра, ўртоқ Г. Георгиу-Деж халқ хўжалигини ривожлантириш биринчи бешйиллик планини бажаришда ҳозирги вақтгача эришилган якунларга тўхталиб ўтди. Бешйиллик планимизнинг асосий вазифаларини бажаришда,— деди у,— ишлабчиқариш воситалари ишлаб чиқаришни ва, биринчи навбатда, машинасозликни тез ўстириш асосида мамлакатни социалистик индустрлаштириш айниқса катта роль ўйнамоқда. Саноатнинг асосий тормоқларидан машинасозлик ва металл ишлаш саноати алоҳида тез ривожланди, бу саноат ўзининг қувватини 1955 йилнинг охиригача 1950 йилдагига нисбатан 2,8 баравар кўпайтиради, химия саноати ўзининг қувватини уч баравардан зиёдроқ кўпайтиради, бинокорлик материаллари саноати тахминан 2,4 баравар, рангли металлургия деярлик 2,4 баравар кўпайтиради. Саноат маҳсулотининг бешйиллик планда кўзда тутилган умумий ҳажмига шу йилнинг охиригача эришилади, бунда шуни э'тиборга олиш керакки, саноатнинг асосий тормоқлари ўз планларини бажариб бўлдилар. Бизнинг мамлакатимизда ишлабчиқариш воситаларини ишлаб чиқаручи саноат бутун биринчи бешйиллик давомида исте'мол воситалари ишлаб чиқаручи саноатга қараганда анча тез сур'атлар блан ривожланди. Шу тариқа Ленин та'рифлаб берган қонунга, я'ни кенгайтирилган социалистик такрор ишлабчиқариш қонунига риоя қилинди. Бешйиллик мобайнида электр қуввати ҳосил қилиш 1950 йилдагига нисбатан икки баравардан зиёдроқ ва 1938 йилдагига нисбатан 3,8 баравар кўпайди. Ишчиларнинг, инженер-техник ходимларнинг завқланиб меҳнат қилганликлари ва СССРнинг қардошларча ёрдам бериб турганлиги туфайли бешйиллик планнинг нефть саноати бўйича топшириқлари ошириб бажарилди: нефть чиқариш 1955 йилда 1950 йилга нисбатан икки баравардан зиёдроқ кўпайди ва 10.500 минг тоннадан кўпроқ миқдорни ташкил қилди. Қора металлургияда чўян ишлаб чиқариш беш йил мобайнида 80 процентдан зиёдроқ кўпаяди, пўлат ишлаб чиқариш 40 процентдан зиёдроқ кўпаяди. Шу давр ичида химия саноати жуда ривожланди, бу саноатнинг маҳсулоти 1955 йилда 1950 йилдагига қараганда уч баравар кўпайди.

Бешйиллик мобайнида ва, айниқса, Руминия Ишчи партияси Марказий комитетининг 1953 йил август ойидаги пленумидан кейин бизнинг саноатимиз ишлабчиқаручи кучларнинг тўхтовсиз ривожланишини ва меҳнаткашларнинг турмуш даражасини янада яхшилашни бир-бирига чамбарчас боғлаб, ишчилар синфини ва меҳнаткаш деҳқонларни исте'мол воситалари блан тобора кўпроқ миқдорда та'минлаб турди.

Георгиу-Деж саноатнинг бирқанча тормоқларида бўлган ба'зи камчиликларни кўрсатиб ўтганидан кейин, қишлоқ хўжалигидаги аҳволга тўхталди. Партиямизнинг раҳбарлиги остида, деди докладчи, меҳнаткаш деҳқонларнинг тобора кўпроқ қисми коллектив хўжаликларда, ерни биргалашиб ишлаш ширкатларида ва шунинг сингариларда бирлашиб, социализм йўлига кирмоқда. Коллектив хўжаликларнинг, ерни биргалашиб ишлаш ширкатларининг ҳамда меҳнаткаш деҳқонларни кооперативлаштириш ва ўзаро ёрдамлашиш соҳасидаги бошқа формаларнинг сони кўпайиб бораётганлиги меҳнаткаш деҳқонларнинг ўз якка хўжаликларини йирик қишлоқ хўжалигига бирлаштиришга тобора кўпроқ қизиқаётганлигини кўрсатади, қишлоқ хўжалигида социалистик секторнинг аста-секин ривожланиб ва мустаҳкамланиб бораётганлигини кўрсатади. Умуман олганда, деди докладчи, қишлоқ хўжалигининг социалистик сектори мамлакатдаги экинбоп ерларнинг қарийб 26 процентини ўз қўлида бирлаштирди, бу ерлар давлат қишлоқ хўжалик корхоналари, коллектив хўжаликлар ва ерни биргалашиб ишлаш ширкатлари томонидан ишланмоқда.

Сўнгра, докладчи Руминия Ишчи партияси ва ҳукумат қишлоқ хўжалигини механизациялашга алоҳида э'тибор берганликларини та'кидлаб айтдики, партия ва ҳукумат деҳқонларни рағбатлантириш ва уларнинг моддий манфаатдорлигини кучайтириш мақсадида, қишлоқ хўжалик маҳсулотини кўпайтириш мақсадида бирқанча ташкилий-хўжалик тадбирларини кўрдилар. Руминия Ишчи партияси Марказий комитетининг 1953 йил август ойидаги кенгайтирилган пленуми томонидан кўрилган тадбирлар натижасида ва қишлоқ хўжалик меҳнаткашларининг ғайрат сарфлаши туфайли, бешйиллик мобайнида қишлоқ хўжалигининг ялпи маҳсулоти, айниқса ҳарбир гектардан ўрта ҳисоб блан олинаётган ҳосилнинг ошганлиги туфайли, анча кўпайди.

Сўнгра, Георгиу-Деж айтдики, бу йил буғдой ва жавдари буғдойнинг ҳосили яхши бўлди, бу экинларнинг ҳосилини ўриб-йиғиб олишни муваффақият блан тамомладик, маккажўхори, картошка, қанд лавлаги, узум ва мевалардан жуда яхши ҳосил олинади, деб мўлжалланмоқда. Маккажўхорининг ҳосили алоҳида аҳамиятга эга бўлади: бу экиндан энг серҳосил йил бўлган 1954 йилдагига қараганда ҳам кўпроқ ҳосил олинади. Ғалла ҳосили яхши бўлганлиги аҳолини ғалла ва зоғара ун блан та'минлашни янада кўпроқ яхшилашга, озиқ-овқат саноатини хомаш'ё блан та'минлашга ва экспортни кўпайтиришга имкон беради.

Социалистик қурилиш, деб давом қилди докладчи, халқ хўжалигининг ҳамма тормоқлари учун малакали янги кадрлар вужудга келтиришни талаб қилади. Биринчи бешйиллик давомида 13.400 инженер, 4.500 экономист ва 7.000 агроном тайёрланди. Фақат 1948—55 йиллар мобайнидагина умумий та'лим системасидаги мактабларнинг сони кўпайтирилиб, яна 600 та янги мактаб очилди. Бу йилги ўқиш йилида ўқучиларнинг сони урушгача бўлган даражага нисбатан еттийиллик мактабларда қарийб тўрт баравар кўпаяди, ўрта ва профессионал мактабларда уч баравар ва олий ўқув юртларида ҳам уч баравар кўпаяди.

Биринчи бешйиллик планнинг муваффақиятли бажарилганлиги, деди Георге Георгиу-Деж, иккинчи бешйилликда халқ хўжалигини янада ривожлантирмоқ учун мустаҳкам негиз вужудга келтирди, ҳозирги вақтда иккинчи бешйиллик планни тузиш устида иш олиб борилмоқда. Бизнинг меҳнаткаш халқимиз эришилган муваффақиятларга таяниб ва биринчи бешйиллик йилларида тўпланган тажрибалардан фойдаланиб, ишчилар синфининг, меҳнаткаш деҳқонларнинг, фан ва маданият арбобларининг меҳнатсеварлиги ва қобилиятлари туфайли, Совет Иттифоқи ва халқ демократияси мамлакатлари блан ҳамкорликни ҳар томонлама ривожлантириб, партия раҳбарлиги остида халқ хўжалигини ривожлантиришда янги муваффақиятларга эришмоқ учун, социализмнинг иқтисодий асосларини қуришда тўла ғалаба қозонмоқ учун курашади.

Сўнгра, ўртоқ Георгиу-Деж халқ-демократик давлатини мустаҳкамлаш масалаларига тўхтади ва давлат аппаратининг ишларини яхшилашда, қонунчиликни мустаҳкамлашда, ма'мурий харажатларни камайтиришда эришилган бирқанча муваффақиятларни айтиб ўтди.

Фаолиятнинг ҳамма соҳаларида эришган муваффақиятларимиз, деди ўртоқ Георгиу-Деж, аввало партиямиз тўғри сиёсати блан, партиямиз сафларининг бузилмас бирлиги блан, партия ташкилотларимиз томонидан олиб борилган сиёсий ва ташкилотчилик ишлари блан белгиланади. Социалистик қурилишнинг улуғ вазифалари партия ташкилотларимиз ишини яхшилаш, партиянинг социал составини яхшилаш йўли блан партия сафларини мустаҳкамлаш, партия активларини ўстириш ва мустаҳкамлаш, марксча-ленинча тарбиявий ишни юқори босқичга кўтариш тўғрисида алоҳида ғамхўрлик қилишни талаб этади.

Георгиу-Деж Руминия халқ-демократик давлатининг ташқи сиёсати тўғрисида гапириб дедики, тўрт буюк давлат ҳукуматлари бошлиқлари Женева Кенгашининг муваффақиятларини румин халқи чуқур мамнуният ва хурсандчилик блан қабул қилди.

Бу кенгаш, деди сўнгра докладчи, фақат ишнинг бошланғичигинадир, холос, шунинг учун халқлар тинчлик учун курашда янада зўр бериб ғайрат сарф қилишлари лозим. Халқаро кескинликнинг юмшашини ва халқлар ўртасида тинчлик бўлишини ёқтирмайдиган кишилар қилаётган ва ҳеч шубҳасиз, бундан кейин ҳам қиладиган ҳаракатлар хотиржамлик кайфиятларига берилиб кетишга ва хомтама бўлишга йўл қўймайди. Тинчликсевар халқлар ҳамиша ҳуш'ёр бўлиб туришлари лозим. Биз, тинчликни мустаҳкамлаш ишида буюк давлатлар зиммасида алоҳида мас'улият борлигини англаб турганимиз ҳолда, шу блан бирга ҳарбир катта ёки кичик мамлакат шу мақсадга эришишга ўз ҳиссасини қўшиши мумкин, деб ҳисоблаймиз. Руминия Халқ Республикаси ҳукумати Европада коллектив хавфсизлик системаси тўғрисидаги Умумевропа шартномасининг Совет Иттифоқи томонидан тақдим этилган проектини, шунингдек Европада бир-бирига қарама-қарши бўлиб турган давлатлар группаси мавжудлиги сабабли Совет Иттифоқи томонидан Женева Кенгашида қилинган янги таклифларни қат'ий равишда қўллаб-қувватламоқда. Румин халқи Германия масаласининг Европада коллектив хавфсизлик манфаатларига ва герман халқининг манфаатларига мувофиқ равишда тўғри ҳал қилинишига ғоят манфаатдордир. Румин халқи ва Руминия Халқ Республикасининг ҳукумати Совет Иттифоқининг қурол-яроғларни камайтириш, атом қуролини тақиқлаш ва янги уруш хавфини йўқотиш тўғрисидаги таклифларини тўла равишда қўллаб-қувватламоқда.

Халқ-демократик давлатимиз ташқи сиёсатининг асосий принциплари, деб давом қилди Георгиу-Деж, Чжоу Энь-лай ва Неру ўртасидаги музокараларда Ҳиндистон блан Хитой ўртасида бамаслаҳат қабул қилинган ва СССР блан Ҳиндистон ўртасидаги, Ҳиндистон блан Югославия ўртасидаги, шунингдек бошқа давлатлар ўртасидаги муносабатларга асос қилиб олинган беш принципга тўла равишда мос бўлган принциплардир. Давлатимиз ташқи сиёсатининг асосий мақсади мана шу принципларни ўтказиш ва ҳимоя қилишдир.

Мамлакатимизнинг Бирлашган Миллатлар Ташкилотида а'зо бўлишдан иборат қонуний ҳуқуқини рўёбга чиқаришдан бош тортмаганларида эди, деб давом қилди Георгиу-Деж, халқлар ўртасидаги тинч муносабатларни мустаҳкамлаш ҳамда иқтисодий ва маданий алоқаларни ривожлантириш ишига мамлакатимизнинг қўшган ҳиссаси, ҳеч шубҳасиз, янада кўпроқ бўлур эди. Бирлашган Миллатлар Ташкилотида анчагина мамлакатларнинг, шу жумладан, бизнинг мамлакатимизнинг ҳам йўқлиги, беш буюк давлатдан бири бўлган Халқ Хитойининг Бирлашган Миллатлар Ташкилотида йўқлиги, ҳеч шубҳасиз, Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг обрўсини ва у ўтказаётган тадбирларнинг та'сирчанлигини сусайтириб юбормоқда. Гитлеризмни тор-мор келтиришда қатнашган ва Европада тинчликни мустаҳкамлашга актив ёрдам бераётган бизнинг халқимиз Бирлашган Миллатлар Ташкилотида ўзига муносиб равишда жой олиш ҳуқуқининг берилишини талаб қилади.

Ташқи сиёсатимизнинг мақсади, деб та'кидлади Георгиу-Деж, мустаҳкам тинчлик учун, халқлар ўртасида тинч ва дўстона алоқаларни ривожлантириш учун курашда актив қатнашишдан иборатдир. Бизнинг ташқи сиёсатимиз халоскоримиз, дўстимиз ва халқимизнинг мустаҳкам таянчи—улуғ Совет Иттифоқи бошчилигидаги қудратли социализм лагери халқлари блан жонажон қардошларча, дўстона алоқалар асосига қурилган.

Георгиу-Деж СССР ва Хитой Халқ Республикаси халқларига ва раҳбарларига салом айтиб, ўз сўзида давом қилди ва бундай деди:

Партиямиз ва Руминия Халқ Республикаси ҳукумати, бутун халқимиз Белграддаги Совет-Югославия музокараларининг якунларини ва СССР блан Югославия Федератив Халқ Республикаси ўртасидаги муносабатларнинг яхшиланганлигини чуқур мамнуният блан қабул қилди. Мамлакатимиз блан Югославия ўртасидаги дўстона алоқалар бузилганлиги натижасида рўй берган ҳалокатли оқибатларни йўқотмоқ учун зарур бўлган ҳамма чораларни ўз томонимиздан кўришга тайёрмиз ва шу йўлда ишламоқдамиз... Қўшни Югославия блан дўстлик, қардошлик ва ўзаро манфаатларга асосланган ҳартомонлама дўстона алоқаларни мустаҳкамлашга ва ривожлантиришга интилмоқдамиз.

Сўнгра, ўртоқ Георгиу-Деж айтдики, Руминия ҳукумати Туркия ва Греция блан муносабатларни яхшилашни истайди, чунки Европанинг шу қисмида тинчлик манфаатлари шу муносабатларни яхшилашни талаб қилади, шунингдек Руминия ҳукумати француз ва итальян халқлари блан дўстона алоқаларини мустаҳкамлаш ва ривожлантириш, Франция ва Италия блан иқтисодий ва маданий айирбошлашни кенгайтириш тарафдоридир. Бизнинг халқимиз деди Георгиу-Деж Америка ва Англия халқлари блан дўст бўлиш тарафдоридир.

Ўртоқ Георгиу-Деж ўз докладининг охирида бундай деди: Халқимиз эришилган муваффақиятлар блан руҳланиб, партия раҳбарлиги остида халқ хўжалигини ривожлантиришда ҳамда меҳнаткашлар турмушининг моддий даражасини ва маданий савиясини юксалтиришда янги муваффақиятларга эришмоқ учун, социализм қуриш ва тинчликни ҳимоя қилиш учун янада кўпроқ ғайрат блан курашмоқда. Бу ёрқин йўлда бизга Маркс — Энгельс — Ленин— Сталиннинг ўлмас та'лимоти раҳнамодир.

Яшасин 23-нчи август — азиз ватанимизнинг фашистлар асоратидан озод қилинган кун!

Яшасин қаҳрамон ишчилар синфимиз!

Яшасин меҳнатсевар меҳнаткаш деҳқонларимиз!

Яшасин меҳнаткаш интеллигенциямиз!

Яшасин халқ-демократик тузумнинг мустаҳкам негизи — ишчилар синфи блан меҳнаткаш деҳқонларнинг қардошлик иттифоқи!

Яшасин румин ва совет халқлари ўртасидаги бузилмас дўстлик!

Яшасин халқимиз блан Халқ Хитойи ва бошқа халқ-демократик мамлакатларнинг халқлари ўртасидаги дўстлик!

Яшасин барча халқлар ўртасидаги тинчлик ва ҳамкорлик!

Ўртоқ Н. С. ХРУШЧЕВ нутқи

Азиз ўртоқлар ва дўстлар!

Руминиянинг фашист босқинчилардан озод қилинган куннинг ўнбир йиллиги— миллий байрам муносабати блан СССР Олий Совети Президиуми, Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи Министрлар Совети, Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг Марказий комитети номидан, бутун совет халқи номидан сизларни қизғин табриклашга ва сизларга ҳамда сизлар орқали бутун румин халқига чин қалбдан қардошлик саломини топширишга ижозат берингиз. **(Гулдурос қарсаклар).**

Руминия озод қилинган кундан бери ўтган ўнбир йил мобайнида румин халқининг ҳаётида чуқур ўзгаришлар рўй берди. Мамлакатда туб демократик ва социалистик ўзгаришлар амалга оширилди, саноатни ва қишлоқ хўжалигини ривожлантиришда, маданий қурилишда, эркин ва мустақил халқ-демократик давлатни барпо қилиш ва мустаҳкамлаш ишида катта муваффақиятлар қўлга киритилди.

Румин халқи ўзининг синалган авангарди — марксизм-ленинизмнинг ғолиб та'лимоти блан қуролланган Руминия Ишчи партияси раҳбарлиги остида тараққиёт ва гуллаб-яшнаш йўлида ишонч блан олға бормоқда, ўз мамлакатида социализм асосларини муваффақият блан қурмоқда.

Бугун, сизларнинг миллий байрам кунингизда биз тўла асосга эга бўлган ҳолда шуни айтишимиз мумкинки, румин халқи ўз халқ хўжалигини ва маданиятини ривожлантиришдаги мана шу тарихий вазифани бажаришда ҳақиқатан ҳам ажойиб натижаларга эришди.

Ҳозирги вақтда Руминия меҳнаткашлари ўз халқ хўжалигини ривожлантиришнинг биринчи бешйиллик планини бажаришни муваффақиятли равишда тугалламоқдалар. Кўп юзлаб корхоналар, шунингдек саноатнинг бутун-бутун тормоқлари бешйиллик план топшириқларини бажариб бўлдилар. Халқ ҳокимияти йилларида вужудга келтирилган машинасозлик ва металл ишлаш саноати сингари халқ хўжалигининг жуда муҳим тормоқлари бешйиллик планни бажаришни шу йил август ойининг бошидаёқ тугаллаб қўйганликлари ажойиб фактдир. Саноат ва транспортнинг ҳамма тормоқларида минглаб новаторлар ва ишлабчиқариш илғорлари ўсиб етишди, улар ўз ватанларининг бахт-саодати йўлида фидокорона меҳнат қилмоқдалар. Румин ишчилар синфининг қаҳрамонона меҳнати натижасида ҳозирги вақтда Руминия ривожланган саноатга эга бўлиб қолди. Бу саноат мамлакатнинг тўхтовсиз ривожланаётган халқ хўжалигининг ўсиб бораётган эҳтиёжларини тобора кўпроқ миқдорда қондираолади.

Румин халқининг ўз мамлакатидаги индустрияни ривожлантиришда эришган ютуқлари ҳақиқатан тарихий ютуқлардир ва бу ютуқлар халқ-демократик тузумнинг битмас-туганмас имкониятлари борлигини кўрсатади. Ма'лумки, помешчиклар ва капиталистлар ҳукмронлик қилган даврда Руминия саноати жуда заиф эди, бу саноатнинг асосий қисми Руминия меҳнаткашларини шафқатсизлик блан эксплуатация қилиб турган четэл капиталистларининг қўлида эди. Руминия ҳақиқатда ярим мустамлака мамлакат бўлиб қолган эди. Румин халқи ўз тақдирининг хўжайини бўлиб қолган ҳозирги пайтда Руминия чинакам мустақилликка муяссар бўлди ва қисқа муддат ичида саноати ривожланган кучли давлатга айланди.

Мамлакатни социалистик индустрлаш ишида эришилган муваффақиятлар қишлоқ хўжалигини янада ва тағин ҳам тезроқ юксалтирмоқ учун, уни социалистик асосларда қайта қурмоқ учун зарур негизларни вужудга келтирди.

Улуғ Ленин та'лим бериб айтган эдики, «Йирик машина саноати ва унинг деҳқончиликка кўчирилиши социализмнинг бирдан-бир иқтисодий базасидир, инсониятни капитал асоратидан халос қилиш йўлида муваффақиятли кураш олиб боришнинг бирдан-бир базасидир». Руминия Ишчилар партияси Владимир Ильич Ленинининг мана шу кўрсатмаларига ҳардоим амал қилмоқда, қишлоқ хўжалик ишлабчиқаришини ҳартомонлама механизациялаштириш асосидагина деҳқоннинг меҳнатини осонлаштириш, деҳқон меҳнатининг унумдорлигини ошириш, деҳқоннинг моддий даражасини ва маданий савиясини кўтариш мумкинлигини ҳамиша эсда тутмоқда. Мамлакатда вужудга келтирилган 220 та машина-трактор станцияси Руминия Ишчилар партияси ва Руминия Халқ Республикаси ҳукуматининг меҳнаткаш деҳқонларнинг туб манфаатлари тўғрисида қилаётган мана шундай ғамхўрлигининг моддий ифодасидир.

Биз, совет кишилари, қишлоқ хўжалигини социалистик асосда қайта қуриш мураккаб ва қийин иш эканлигини яхши биламиз. Қишлоқни социалистик негизларда қайта қуриш катта тарихий аҳамиятга эга бўлган революцион ўзгариш ясаш демакдир.

Руминия Ишчи партиясининг чақириғига биноан, мамлакатингиздаги меҳнаткаш деҳқонлар хўжаликни якка тартибда бошқаришдан аста-секин ижтимоий хўжалик усулига ўтмоқдалар. Шу дамгача Руминия деҳқон хўжаликларидан 360 мингдан кўпроғи ишлабчиқариш кооперативларига а'зо бўлиб кирди. Бу эса, социалистик секторнинг Руминия қишлоқ хўжалигида тўхтовсиз ўсиб ва ривожланиб бораётганлигини кўрсатади, ишчилар синфининг раҳбарлиги остида ишчилар блан деҳқонлар иттифоқи тобора кўпроқ мустаҳкамланиб бораётганлигини кўрсатади. Руминия меҳнаткаш деҳқонлари ишчилар синфи блан бирқаторда янги халқ-демократик давлатнинг ишончли таянчидир ва ўз халқ ҳукуматига ҳамда Руминия Ишчи партиясига амалий мадад бериб турибди. Биз, сизлар блан бирга, азиз ўртоқлар, Руминия қишлоқ хўжалигининг муваффақиятларини кўриб қувонмоқдамиз. Бу йил мамлакатингиз мўл ҳосил олади. Мамлакатингиз далаларида ўттиз мингга яқин трактор, бир мингдан кўпроқ комбайн ишламоқда. Коллектив хўжаликлар ўз ишларини яхши ташкил этганликлари, катта-катта даромад олаётганликлари, янги техникадан фойдаланаётганликлари блан қишлоқ меҳнаткашларига хўжаликни ижтимоий усулда олиб боришнинг афзалликларини яққол кўрсатмоқдалар.

Халқ-демократик Руминиянинг экономикаси юксалаборганлиги блан бир қаторда фан, адабиёт ва сан'ат ҳам муваффақиятли равишда ривожланмоқда, шаҳар ва қишлоқ меҳнаткашларининг фаровонлиги ўсмоқда ва тўхтовсиз ошмоқда. Меҳнаткашларнинг эҳтиёжлари тўғрисида ғамхўрлик қилиш Руминия Ишчи партиясининг ва Руминия халқ ҳукуматининг ҳамиша энг биринчи вазифаси ва фахрли бурчи бўлиб келди ва ҳозир ҳам шундайдир. Ўтган ўнбир йил мобайнида румин коммунистлари ўз халқига фидокорона хизмат қилишдан бошқа мақсадлари йўқлигини ва бўлиши ҳам мумкин эмаслигини яна бир марта амалда исбот қилдилар. Шу вақт ичида Руминия меҳнаткашлари Руминия Ишчи партиясининг бутун фаолияти ўз халқини бахтли ва саодатли қилишдан иборат эканлигига яна бир марта қаноат ҳосил қилдилар.

Совет кишилари ўз мамлакатида социализм асосларини қураётган Руминия меҳнаткашларининг фидокорона курашини дўстона э'тибор бериб кузатмоқдалар ва румин халқининг шонли ғалабаларини демократик лагерьнинг тинчлик, демократия ва социализм учун олиб бораётган курашидаги умумий ишига қўшилаётган қимматли ҳисса деб билиб, шу ғалабаларга чин кўнгилдан қувонмоқдалар.

Биз Руминия Халқ Республикасининг Совет Иттифоқи блан ва халқ демократияси мамлакатлари блан дўстлиги мустаҳкамланиб бораётганлигини жуда катта мамнуният блан қайд қилаётирмиз. Совет Иттифоқи блан Руминия Халқ Республикаси ўртасидаги қардошлик муносабатлари йилдан-йилга мустаҳкамланмоқда. Сиёсий, иқтисодий, маданий ҳаётнинг ҳамма соҳаларида мамлакатларимизнинг ўзаро ҳамкорлиги кенгайиб бормоқда.

Руминия меҳнаткашлари шу нарсага амин бўлишлари мумкинки, совет халқи румин халқининг ишончли, содиқ дўсти бўлиб келган, ҳозир ҳам шундай ва бундан кейин ҳам шундай дўст бўлиб қолади ҳамда социализм қуриш учун, халқ-демократик давлатни янада мустаҳкамлаш учун курашда румин халқига ҳартомонлама ёрдам ва мадад бериб туради. **(Гулдурос, давомли қарсаклар).**

Мамлакатларимиз ўртасидаги, демократик лагерьнинг ҳамма мамлакатлари ўртасидаги қардошларча дўстликни ва ўзаро ҳамкорликни янада мустаҳкамлаш бизнинг муқаддас бурчимиздир, чунки бу дўстлик яшар ва яшнар экан, бахтли ва эркин ҳаёт қуриш йўлида олға боришимизга халақит бераоладиган қийинчиликларнинг ҳечбири биз учун қўрқинчли бўлмайди. **(Қарсаклар).**

Ўртоқлар! Тинч яратучилик меҳнати блан шуғулланаётган Совет Иттифоқининг, Хитой Халқ Республикаси, Руминия Халқ Республикаси, социалистик лагерьдаги барча мамлакатларнинг халқлари умумий тинчликнинг ва халқлар хавфсизлигининг сақланишига ва мустаҳкамланишига ғоят манфаатдордирлар. Бутун инсоният учун ҳаётий муҳим бўлган бу масалада бутун дун'ёдаги прогрессив кишилар ҳам биз блан биргаликда манфаатдордирлар.

Иккинчи жаҳон уруши тамом бўлганидан кейин, давлатлар ўртасидаги муносабатларда вужудга келган халқаро кескинлик кейинги вақтларда бирмунча юмшади. Биз шу нарсани мамнуният блан қайд қилишимиз мумкинки, тўрт давлат ҳукуматлари бошлиқларининг Женевадаги Кенгаши ҳамжиҳатлик руҳида ўтди. Бу Кенгаш, Совет Иттифоқи, Америка Қўшма Штатлари, Буюк Британия ва Франция ҳукуматларининг бошлиқлари халқаро кескинликни юмшатишга интилганликларини ва янги урушга йўл қўймаслик учун жанжалли масалаларни музокаралар олиб бориш йўли блан ҳал қилишни та'минлайдиган шароит вужудга келтириш йўлини топишни истаганликларини кўрсатди. Тўрт давлат ҳукуматлари бошлиқларининг Женевадаги Кенгаши тинчликсевар халқларнинг умидлари ва истакларига яраша иш қилди, бу Кенгаш давлатлар ўртасидаги муносабатларга ижобий та'сир ўтказди ва халқларнинг узоқ муддатли ва мустаҳкам тинчликни та'минлашга бўлган иродаларини ва интилишларини янада кўпроқ мустаҳкамлади.

Халқаро кескинликни юмшатиш ишига жуда катта ҳисса қўшган ва Женева Кенгашининг муваффақиятли бўлишига кўп жиҳатдан кўмаклашган Совет Иттифоқи, Хитой Халқ Республикаси ва халқ демократияси мамлакатлари шу Кенгашдан кейин ҳам ўзларининг тинчликсевар ташқи сиёсатларини исботлайдиган янги ишларни қилмоқдалар. **(Қарсаклар).** Совет Иттифоқининг қуролсизланиш масалаларига доир таклифлари, Совет ҳукуматининг совет қўшинларининг сонини 1955 йил 15 декабрьгача 640 минг киши миқдорида камайтириш тўғрисидаги қарори халқаро жамоатчилик томонидан табрикланмоқда ва тинчлик ҳамда халқлар хавфсизлиги ишига Совет Иттифоқи қўшган янги катта ҳисса, деб ҳисобланмоқда.

Совет ҳукумати ижтимоий ва иқтисодий системалари турлича бўлган давлатлар узоқ вақт тинч тотув бўлиб яшашлари мумкин, деган фикрга асосланган ҳолда, ўзининг изчил тинчликсевар ташқи сиёсатини ўтказиб келмоқда. Биз бундан буён ҳам тинчлик ва халқаро ҳамкорлик сиёсатини сабот блан ўтказаберамиз, энг муҳим халқаро проблемаларни музокаралар олиб бориш йўли блан тинч ҳал қилиш манфаатларини кўзлаб, давлатлар ўртасида ишонч ўрнатилишига ҳаракат қилаберамиз. Бундай ташқи сиёсат меҳнаткашларнинг туб манфаатларига ва уларнинг тинчликка ҳамда халқлар ўртасида дўстлик ўрнатишга қаратилган интилишларига тўла равишда мос бўлиб тушмоқда.

Совет Иттифоқи тинчликни мустаҳкамлаш учун курашни халқаро миқ'ёсдаги ўзининг асосий мақсади деб ҳисоблайди. Совет ҳукумати тинчликни ҳимоя қилмоқ учун ўзининг куч ва ғайратини аямаётганлигини, халқаро кескинликни янада юмшатишга астойдил интилаётганлигини ер юзининг ҳамма мамлакатларидаги халқлар кўриб турибдилар. «Совет таҳдиди» тўғрисидаги ўзларининг эски сафсаталарини такрорлаётган реакцион газеталарнинг уйдирмаларига қараганда, бизнинг тинчликсевар ташқи сиёсатимиз тўғрисидаги ҳақиқат бениҳоя кучлидир. Ҳақиқат — қуёшдан ёруғроқдир ва у, тинчликка интилаётган ҳамма одамларнинг қалбига бориб етмоқ учун ўзига йўл топади! **(Қарсаклар).**

Ўртоқлар! Халқаро вазиятни соғайтириш ва давлатлар ўртасидаги муносабатларда бўлган кескинликни юмшатиш йўлидаги муваффақиятлар шак-шубҳасиздир. Броқ, биз бу муваффақиятларга сергак бўлиб баҳо беришимиз лозим. Ҳали олдимизда кўпгина қийинчиликлар турибди. Мана шу улуғ мақсадга эришишга халақит бераётган ва халақит беришга уринадиган кишилар дун'ёда бор. Тинчлик ва халқлар хавфсизлиги иши учун курашда жуда катта куч ва ғайрат сарфлаш лозим, сабот ва матонат керак. Мана шуларнинг ҳаммаси бизни мамлакатларимизнинг қудратини мустаҳкамлаш учун курашни давом эттиришга, экономикамизни ривожлантирмоқ ва мустаҳкамламоқ учун куч ва маблағларимизни аямасликка, ишлабчиқариш планларимизни тўла ва ошириб бажармоқ учун тинимсиз ғайрат сарф қилиб курашишга мажбур этади.

Азиз ўртоқлар ва дўстлар! Халқ Руминиясининг меҳнаткашлари социалистик қурилиш ишида, ўзларининг моддий даражаларини ва маданий савияларини тинмай ошириш учун курашда, социализм ғалабаси учун курашда яқин йиллар ичида янги шонли ғалабаларга эришадилар, деб тўла ишонч билдиришга ижозат берингиз. Румин халқининг битмас-туганмас ижодий ғайрати, ишчилар синфи блан деҳқонларнинг тобора мустаҳкамланиб бораётган иттифоқи, Руминия Ишчи партиясининг доно ва синалган раҳбарлиги, Совет Иттифоқининг ва демократик лагерьдаги бошқа мамлакатларнинг халқлари блан бўлган дўстлик ва қардошларча иттифоқ бунга гаровдир. **(Қарсаклар).**

Сизларнинг шонли миллий байрамингиз кунида меҳнатсевар ва талантли қардош румин халқига ажойиб мамлакатингизда социализм қуриш ишида янги катта муваффақиятлар тилашга ижозат берингиз! **(Қарсаклар).**

Яшасин озод ва мустақил Руминия Халқ Республикаси! **(Гулдурос қарсаклар).**

Яшасин Руминия халқ ҳукумати! **(Гулдурос қарсаклар).**

Яшасин румин халқининг ҳамма ғалабаларининг ташкилотчиси ва илҳомчиси Руминия Ишчи партияси! **(Гулдурос қарсаклар).**

Румин ва совет халқлари ўртасидаги бузилмас дўстлик мустаҳкамлансин ва яшнасин! **(Гулдурос давомли қарсаклар овацияга айланади, ҳамма ўрнидан туради. «Яшасин Совет Иттифоқи!» деган хитоблар).**

Бухарестдаги тантанали йиғилиш қатнашчиларининг табрик телеграммаси

Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитетига ССР Иттифоқи Министрлар Советига

Енгилмас Совет Армияси томонидан Румыния озод қилинганлигининг ва фашистлар диктатураси ватанпарвар халқ кучлари томонидан ағдарилганлигининг ўнбирйиллиги муносабати блан Бухарест меҳнаткашлари тантанали йиғилишга тўпланиб, улуғ совет халқига, Совет Иттифоқи шонли Коммунистик партиясининг Марказий Комитетига ва Совет ҳукуматига чин қалбдан қизғин салом юборадилар.

23 август куни бизнинг халқимизга янги ҳаётнинг ёрқ истиқболини очиб берди, ўз тақдирини ўз қўлига олиш имкониятини ва социализм қуриш йўлига кириш имкониятини берди. Ватанимиз меҳнаткашлари фашист босқинчиларни ҳайдаб чиқариш учун, мамлакатимизни озод қилиш учун, тинчлик ва халқлар озодлиги учун курашда ўз қонини тўккан ва қаҳрамонларча қурбон бўлган совет жангчиларини ҳамиша муҳаббат ва чуқур миннатдорчилик блан эсга оладилар. 23 август куни ҳамиша румин халқининг улуғ совет халқи блан бузилмас дўстлигининг символи бўлиб қолади.

Халқ ҳокимияти йиллари мобайнида мамлакатимиз шаҳарлари ва қишлоқларининг меҳнаткашлари Румыния Ишчи партиясининг раҳбарлиги остида ўзлари қилган фидокорона меҳнатнинг бой меваларини тўпладилар. Улуғ совет халқининг бизга бериб турган ҳартомонлама ва қардошларча ёрдами бўлмаганида эди, меҳнаткаш халқимизнинг мамлактнинг асрий қолоқлигини тугатмоқ учун ва янги, бадавлат ҳаёт қурмоқ учун сарф қилган куч ва ғайрати ўзини ҳозирги кунда қувонтириб турган натижаларни бераолмас эди, буни меҳнаткаш халқимиз яхши билади. Бугунги йиғилишимиз муносабати блан мана шу қардошларча ёрдам учун қизғин ташаккуримизни ва миннатдорчилигимизни яна бир марта изҳор қиламиз.

Мамлакатимиз меҳнаткашлари социализм қуришдан иборат Ленин йўлидан бундан буён ҳам оғишмай олға борадилар.

Тинчликни сақлашдан ва мустаҳкамлашдан ғоят манфаатдор бўлган румин халқи халқаро муносабатлардаги кескинликни юмшатиш йўлидаги муваффақиятларни қувониб табрикламоқда. Халқлар ўртасида тинчликни мустаҳкамлаш йўлида Совет Иттифоқи томонидан изчиллик блан қилинаётган ҳаракатни бизнинг халқимиз қизғин табрикламоқда ва қўллаб-қувватламоқда. Румин халқи халқ хўжалигини социализм йўлида янада ривожлантириш учун ҳормай-толмай курашиб, Совет Иттифоқининг, Халқ Хитойи ва бошқа халқ демократияси мамлакатларининг халқлари блан бирликда ва бутун дун'ёдаги юз миллионлаб тинчликсевар кишилар блан бирликда халқаро кескинликни янада юмшатиш учун, мустаҳкам тинчликни та'минлаш учун курашни актив давом этдиришга қаттиқ бел боғлаган.

Ватанимиз меҳнаткашлари 23 август кунининг ўнбирйиллигини байрам қилиш блан бирга, совет халқи блан абадий дўстликни сақлаш ва мустаҳкамлашга ўзларининг қаттиқ бел боғлаганликларини билдирадилар.

Яшасин улуғ дўстимиз ва халоскоримиз, тинчликнинг ва халқлар эркинлигининг таянчи бўлган Совет Иттифоқи!

Яшасин коммунизм қурувчи шонли совет халқи!

Яшасин улуғ Совет Иттифоқи Коммунистик партияси ва унинг Марказий Комитети!

Яшасин Совет Иттифоқи ҳукумати!

Румин ва совет халқлари ўртасидаги дўстлик абадий яшасин ва яшнасин!

ТЕЛЕГРАММА

СССР Олий Совети Иттифоқ Совети ва Миллатлар Советининг раислари ўртоқ А. П. Волковга, ўртоқ В. Т. Лацисга

Белград **Москва, Кремль**

Иттифоқ Халқ Скупшчинасининг парламент делегацияси ўз ватани Югославия Федератив Халқ Республикасига қайтиб келғач, сизларга СССРда 20 кун бўлган вақтимизда бизни дўстона ва самимий кутиб олганликларингиз учун чин кўнгилдан ташаккур билдиради.

Мамлакатингизни қуриш соҳасида қилаётган ғайратларингиз ва ишларингизда ҳамда халқлар ўртасида ҳамкорлик ва тинчликнинг улуғ ишини рўёбга чиқариш соҳасида астойдил қилаётган ғайратингизда Сизларга ва совет халқига яна бир марта кўп муваффақиятлар тилаймиз.

Иттифоқ Халқ Скупшчинасининг парламент делегацияси номидан

Владимир Бакарич

Хитой студентларининг бир группаси Москвага ўқишга жўнади

ПЕКИН. 23 август. (ТАСС). Синьхуа агентлигининг берган хабарида айтилишича, Хитой студентларининг 610 кишидан иборат бир группаси бугун Пекиндан СССРга жўнаган. Яна 1280 студент август ойининг охирида Пекиндан жўнаб кетади.

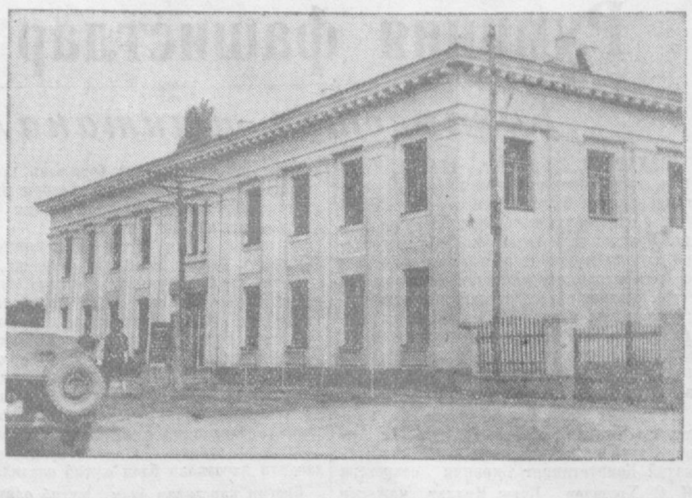

Суратда: Бўка районида янги қурилган икки қаватли бинонинг умумий кўриниши.

Қ. Розиқов фотоси, (ЎзТАГ фотохроникаси).

Ободончилик ишлари кучайтирилмоқда

Тошкент область, шаҳар ва район марказларини обод қилишга жуда кўп маблағ сарф қилинаётир. Коммунал хўжалик бошқармасига қарашли турар жойларни капитал ремонт қилиш учун ўтган ярим йил ичида 810,6 минг сўм сарф қилиниб, 125 та уй-жойни ремонтдан чиқарилди. Пландаги қолган 55 та уй-жойни ҳам 7 ноябрьгача капитал ремонтдан чиқариш учун ҳаракат қилинаётир.

Областьнинг шаҳар ва район марказларидаги йўл, кўприк, тротуарларни ва бошқа ободончилик ишларини бажариш учун ярим йил ичида 909 минг сўм сарфланди. Ўртачирчиқ, Юқоричирчиқ, Қорасув районлари марказида янги сартарашхоналар қурилди. Шунингдек, Чирчиқ шаҳарида йўлларни асфальтлаш учун 7 ойда 121 минг сўм сарфланди. Верхне-волинск, Гулистон районларида аҳоли учун хизмат қиладиган янги электростанциялар қурилмоқда. Уларнинг қуввати 22 киловатт ҳисобланади. Паркент ва Ўртасарой районларида аҳоли учун янги ҳаммом бинолари қурилмоқда.

Колхозлар транспорт тракторлари сотиб олмоқда

Сўнгги вақтда Сирдар'ё район матлубот кооперацияси колхозлар блан хўжалик моллари савдосини анча яхшилади. Матлубот кооперациясининг ходимлари районнинг қишки ва ёзги шароитини ҳисобга олиб, район колхозларига автомашина, аравалар блан бирга транспорт тракторлари келтириб сотабошлади.

Шу йилнинг ўтган 8 ойи мобайнида райондаги «Ўзбекистон XXX йиллиги», «Ҳақиқат», Ильич номли, Сталин номли ва Маленков номли колхозлар матлубот союзининг хўжалик магазинидан 5 та транспорт трактори сотиб олдилар. Бу тракторлар колхоз хўжалигининг турли соҳадаги ишларини бажаришда катта қулайлик туғдириб, ишчи кучини тежаш, ишни тез бажариш имкониятини бермоқда.

«Ҳақиқат» ва «Ўзбекистон XXX йиллиги» колхозларининг а'золари транспорт тракторидан унумли фойдаланмоқдалар. Тракторга тўрт ғилдиракли аравани тиркаб, хашак ва полиз экинлари ташилмоқда. Шунингдек, Сельхозснабдан ўғит ва бошқа қишлоқ хўжалик асбоблари ташиб олинаётир. Бир трактор блан икки араванинг бир ҳафталик иши бир кунда бажарилади.

З. РАҲМОНОВ.

Болалар кутубхонасида

Сталин районидаги 2-нчи болалар кутубхонаси ўқувчиларнинг севимли ва маданий дам оладиган жойига айланган. Кутубхона каникул кунларида ҳам ўқувчилар блан гавжум. Унинг ўқиш залида болалар газета, журнал ва турли бадиий адабиётлар ўқиб, ўз вақтларини мазмунли ўтказмоқдалар.

Кутубхонанинг ташкил қилинганига бир йилча бўлган бўлса ҳам, унинг китоб фонди ва доимий а'золарининг сони сезиларли даражада кўпайди. Ҳозир кутубхонанинг 7462 дона китоби ва 1000 га яқин доимий китобхони бор. Булар асосан 13, 83, 85 ва 100-нчи мактабларнинг ўқувчиларидир.

— Китоб фондимиз ортиб бормоқда. Кейинги 3 ой мобайнида 2000 сўмлик ҳархил китоб сотиб олдик, — дейди, кутубхона мудири Н. Курскова.

Кутубхоначи ўртоқ Н. Ходорева кутубхонага кўплаб ўқувчиларни жалб қилиш мақсадида ҳархил оммавий тадбирлар уюштириб туради. Унинг ташаббуси блан Сталин номли Маданият ва истироҳат боғида, 13 ва 85-нчи мактабларда адабий конференциялар ўтказилди. Бу конференцияларда актив китобхонлар кучи блан фотомонтаж ва альбомлар ташкил қилинди. Ёзучи Осеванинг «Васёк Трубачев ва унинг дўстлари», Гогольнинг «Тарас Бульба» китобларига бағишланган адабий конференциялар жуда қизиқарли ўтди.

С. ҒОФУРОВ.

Бухарестда совет жангчилари ёдгорлиги этагига гулчамбарлар қўйилди

БУХАРЕСТ, 22 август. (ТАСС). Румыниянинг фашистлар асоратидан озод қилинганлигига ўнбир йил тўлиши муносабати блан бугун Бухарестда ғалаба майдонида қардош румин халқини озод қилиш учун курашда ҳалок бўлган совет қаҳрамон жангчилари ёдгорлиги этагига тантанали равишда гулчамбарлар қўйиш маросими бўлди.

Гулчамбарлар қўйиш маросимида Румыния Халқ Республикаси Министрлар советининг раиси Г. Георгиу-Деж, Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Н. С. Хрушчев, Буюк Миллат мажлиси президиумининг раиси доктор Петру Гроза, Румыния Ишчи партияси Марказий комитетининг биринчи секретари Г. Апостол, Министрлар Совети раисининг биринчи ўринбосарлари И. Кишиневский, К. Стойка ва А. Могиорош, Министрлар совети раисининг ўринбосарлари М. Константинеску, Э. Боднараш ва П. Борила, Румыния ишчи партияси Марказий комитети Сиёсий бюросининг а'зоси К. Пирвулеску, Румыния ишчи партияси Марказий комитети Сиёсий бюросининг а'золигига кандидатлар Д. Колиу ва А. Дрэгич, Румыния ишчи партияси Марказий комитетининг секретари Я. Фазекаш, министрлар, Румыния ишчи партияси Марказий комитетининг а'золари, Румыниядаги байрамга келган ҳукумат делегацияларининг а'золари, СССРнинг Румыния Халқ Республикасидаги элчиси А. А. Епишев, «Мустаҳкам тинчлик учун, халқ демократияси учун!» газетасининг бош редактори М. Б. Митин, дипломатик корпус а'золари ҳозир бўлдилар.

Румыния ишчи партияси Марказий комитети ва Румыния Халқ Республикасининг Министрлар совети номидан, Буюк Миллат мажлиси Президиуми номидан, Румыния озод қилинган куннинг ўнбир йиллиги байрамига келган Совет Иттифоқи вакили номидан, Албания, Болгария, Венгрия, Германия Демократик Республикаси, Хитой Халқ Республикаси, Корея Халқ-Демократик Республикаси, Польша ва Чехословакия ҳукумат делегациялари номидан, Югославия элчихонаси номидан Югославиянинг ҳарбий атташеси номидан, Исроил давлатининг миссияси номидан, Румыния Халқ Республикасининг қуролли кучлари министрлиги номидан, шаҳар жамоат ташкилотлари ва корхоналари номидан гулчамбарлар қўйилди. Бухарест пионерлари ёдгорлик этагига гулдасталар қўйдилар.

Бугун Сталин номидаги ҳарбий академия олдида бўлган обелиск этагига ҳам гулчамбарлар қўйилди. Буерда Румыния армиясининг ўз ватанини озод қилиш учун герман фашизмига қарши курашда ҳалок бўлган шавкатли жангчиларига ёдгорлик қурилади.

Маккажўхори ўстириш масалалари бўйича халқаро конференция

БУДАПЕШТ, 22 август. (ТАСС). Маккажўхори ўстириш масалалари бўйича халқаро конференция бугун Будапештда ўз ишини бошлади. Венгрия Халқ Республикасининг Фанлар академияси томонидан ташкил қилинган бу конференция ишларида Венгрия, Совет Иттифоқи, Хитой, Польша, Чехословакия, Румыния, Болгария, Германия Демократик Республикаси ва Корея Халқ-Демократик Республикасининг отоқли олимлари қатнашмоқда.

Конференцияни Венгриянинг деҳқончилик министри Ф. Эрдеи очди.

Венгрия деҳқончилик министрлиги пропаганда бошқармасининг директори А. Янощи Венгрияда маккажўхори ўстириш тўғрисида доклад қилди.

Биология фанлари доктори И. Е. Глущенко совет олимлари номидан табрик нутқи сўзлади.

Конференция бирнеча кун давом қилади.

Атом энергиясидан тинч мақсадларда фойдаланиш масалалари бўйича экспертларнинг учрашувлари

ЖЕНЕВА, 22 август. (ТАСС). Бирлашган Миллатлар Ташкилоти секретариати Европа бўлимининг информация маркази қуйидаги ахборотни э'лон қилди.

«Атом энергиясидан тинч мақсадларда фойдаланишга бағишланган халқаро конференция тамом бўлгач, Канада, Чехословакия, Франция, СССР, Англия ва Америка Қўшма Штатларининг экспертлари атом энергиясидан тинч мақсадларда фойдаланишни та'минлашнинг техника аспектларини муҳокама қилмоқ учун бирнеча кун мобайнида Женевада учрашадилар. Экспертлар группасининг мажлислари ёпиқ бўлади».

Экспертлар группасининг ишларида Совет Иттифоқидан академик Д. В. Скобельцин, СССР Фанлар академиясининг корреспондент а'зоси В. С. Емельянов, академик А. П. Виноградов, профессор В. В. Владимирский ва А. А. Солдатов қатнашадилар.

Осиё ва Тинч океан мамлакатлари тинчлик тарафдорлари алоқа комитетининг мурожаати

ПЕКИН, 21 август. (ТАСС). Синьхуа агентлиги хабар беради: Осиё ва Тинч океан мамлакатлари тинчлик тарафдорлари алоқа комитетининг бош секретари Лю Нин-и ва бош секретарьнинг ўринбосарлари Того Камеда ҳамда Хосе Вентурелли Осиё ва Тинч океандаги ҳамма мамлакатларнинг тинчликни ҳимоя қилиш комитетларига мурожаат қилиб, уларни ҳинд халқининг Гоани қайтариб олиш учун олиб бораётган адолатли курашини қўллаб-қувватлаш масаласини муҳокама қилишга чақирганлар.

Комитетларга юборилган мурожаатда бундай дейилади: «Умумҳиндистон тинчлик кенгашининг бош секретари Ромеш Чандрадан олинган телеграммани сизларга юборамиз. Бу телеграммада бундай дейилади: «Гоадаги Португалия қўшинлари 15 августда ҳинд гражданларидан 30 дан кўпроқ кишини ҳечбир сабабсиз ўлдирдилар, кўп кишини эса ярадор қилдилар. Биз тинчликни ҳимоя қилиш комитетларидан ва тинчликсевар халқлардан Гоани озод қилишга ўзларининг хайрихоҳ эканликларини билдиришларини ва Португалиянинг йиртқичликларини қоралашларини илтимос қиламиз. Отоқли арбоблар ва ташкилотлар Португалия консулхоналарига ва элчихоналарига норозилик билдиришлари ҳамда Гоадаги Португалия бошқармаларини дарҳол тугатиш тўғрисида Ҳиндистон томонидан қилинаётган талабни қувватлашлари лозим».

Сўнгра, алоқа комитетининг мактубида бундай дейилади: «Португалияли мустамлакачилар томонидан Гоада қилинган йиртқичликлар барча тинчликсевар халқларнинг ғазабини қўзғатмоқда. Португалияли мустамлакачи ма'мурлар томонидан ҳиндларнинг ўлдирилишига қарши норозилик юзасидан ва Гоани қайтариб беришни талаб қилаётган ҳинд халқининг адолатли курашини қувватлаш мақсадида қилиниши лозим бўлган ҳаракатларни муҳокама қиласиз, деб ишонамиз».

Бу мурожаат қуйидаги мамлакатларнинг тинчлик комитетларига юборилди: Австралия, Бирма, Камбоджа, Канада, Цейлон, Чили, Колумбия, Кипр, Эквадор, Индонезия, Исроил, Япония, Корея Халқ-Демократик Республикаси, Лаос Ливан, Мексика, Мўғулистон, Непал, Янги Зеландия, Сурия, АҚШ, СССР ва Вьетнам Демократик Республикаси.

СССРга бориб келган Ҳиндистон парламент делегацияси шарафига қабул маросими

ДЕҲЛИ, 21 август. (ТАСС). Кеча Ҳиндистон ташқи ишлар уюшмаси Совет Иттифоқига ва Югославияга бориб келган Ҳиндистон парламент делегацияси шарафига қабул маросими ўтказди. Қабул маросимида Деҳли жамоатчилигининг вакилларидан бир мингдан кўпроқ киши ҳозир бўлди.

Ҳозир бўлганлар орасида юстиция министри Бисвас, мудофаа министрининг ўринбосари Тьяги, Ҳиндистон парламент делегациясининг а'золари, парламент депутатлари, жамоат арбоблари ва сиёсий арбоблар, шунингдек дипломатик корпуснинг а'золари бор эди.

Делегация а'золари Совет Иттифоқидан ва Югославиядан олган таассуротларини гапириб бердилар. Депутат Диван Чаман Лал ўз нутқида уқтириб айтдики, делегация а'золари Совет Иттифоқига совет халқининг дўстлари сифатида бордилар. Улар мамлакат олдида турган проблемаларни тушунишга, бу мамлакат халқларининг ҳаётини, уларнинг кайфиятларини ва умидларини тушуниб олишга астойдил интилдилар.

У, қабул маросимида тўпланганларнинг қарсаклари остида айтдики, делегация а'золари Совет Иттифоқида фақат битта темир пардани кўрдилар, у ҳам бўлса Москвадаги Большой театрда ёнғиндан сақланиш учун қўйилган темир парда эди. У, совет халқининг Ҳиндистон халқига бўлган дўстона ҳисларини қайд қилиб ўтди, делегация а'золари совет халқидаги бундай ҳисларни Совет Иттифоқининг ҳамма жойида намоён бўлаётганлигини кўрдилар, деди. У айтдики, совет халқи ўз мамлакати блан, ўз қурилиши ва ўзининг муваффақиятлари блан фахрланмоқда. Совет халқи ҳам, совет раҳбарлари ҳам тинчлик бўлишини астойдил истамоқдалар ва тинчликка интилмоқдалар.

Сўнгра, Лал СССР Олий Совети Президиумининг раиси К. Е. Ворошилов, СССР Ташқи ишлар министри В. М. Молотов ва СССР Мудофаа министри, Совет Иттифоқи маршали Г. К. Жуков делегация а'золарини самимий қабул қилганликларини гапириб берди. Маршал Жуков, деди у, қабул вақтида, Совет Иттифоқи тинчликни истайди, аммо бу нарса Совет Иттифоқининг заифлигини кўрсатмайди, балки Совет Иттифоқи тинчлик инсониятни халос қилади, деб ўйлаганлиги учун тинчликни истамоқда, деган гапни айтди. В. М. Молотов, деди Лал, делегация а'золари блан суҳбатлашган вақтида, Совет Иттифоқи ўзининг тарихий шароитига мувофиқ ривожлангани сингари, Ҳиндистон ҳам ўз шароитига мувофиқ ривожланиши лозим, деб айтди.

Сўнгра Лал, делегациямиз Совет Иттифоқига борган вақтда Совет ҳукумати Совет Иттифоқининг тинчликка ва халқаро кескинликни юмшатишга чин кўнгилдан интилаётганлигини исботлайдиган тадбирларни кўрди, деб уқтириб ўтди. Лал СССР ва Югославия Федератив Халқ Республикаси ҳукуматларининг Декларацияси катта аҳамиятга эга эканлигини қайд қилиб ўтди.

Правардида Лал Ҳиндистон блан Совет Иттифоқи ўртасидаги дўстона муносабатларни янада ривожлантириш зарурлигини кўрсатиб ўтди.

Депутат Натесан ўз баёнотида Совет ма'мурлари делегация а'золарига улар қизиққан нарсаларнинг ҳаммаси блан танишмоқ учун кенг имконият бериб қўйганликларини ва делегация а'золари ҳам ўзлари берган саволларнинг ҳаммасига жавоблар олганликларини қайд қилиб ўтди. Натесаннинг айтишига қараганда, Ўрта Осиё совет республикаларининг муваффақиятлари унда катта таассурот қолдирган.

Натесан, Совет ҳукуматини халқ севиб қўллаб-қувватлаётганлигини алоҳида та'кидлаб гапирди.

Депутат профессор Ранга Совет Иттифоқининг маданий ва хўжалик қурилиши соҳасидаги муваффақиятлари тўғрисида гапирди. У, Совет Иттифоқида маданий савия бошқа мамлакатлардагига қараганда анча тезроқ ўсаётганлигини, шунингдек хотин-қизларнинг турмушнинг ҳамма соҳаларида тенг ҳуқуқли эканликларини айтиб ўтди.

Сўнгра, профессор Ранга Совет Иттифоқида миллий масаланинг муваффақиятли ҳал бўлганлигини кўрсатиб ўтди.

Юстиция министри Бисвас қисқача нутқ сўзлаб, бутун дун'ёда тинчликни сақлаш ва ўзаро тотув яшашни та'минлаш мақсадида мамлакатлар ўртасида, я'ни социал системалари турлича бўлган мамлакатлар ўртасида дўстона муносабатларни ривожлантиришга чақирди.

СССРнинг Ҳиндистондаги муваққат ишлар вакили Ғ. И. Ашуров делегация а'золарига ўз сўзларида ўзларининг самимий ҳисларини изҳор қилганликлари учун ташаккур билдирди.

Қабул маросимининг охирида мажлисдагиларга Ж. Нерунинг Совет Иттифоқида бўлганлиги тўғрисидаги совет рангли ҳужжатли фильми кўрсатилди.

ЮГОСЛАВИЯ ИҚТИСОДИЙ ДЕЛЕГАЦИЯСИ МОСКВАГА КЕЛДИ

Югославия Федератив Халқ Республикасининг иқтисодий делегацияси 22 августда Москвага келди. Иттифоқ ижроия вечеси раисининг ўринбосари Светозар Вукманович-Темпо бошчилигидаги бу делегация составида давлат ташқи ишлар секретарининг ўринбосари Хасан Бркич, давлат ташқи ишлар секретариатининг давлат маслаҳатчиси Ненад Попович, давлат ташқи ишлар секретарининг маслаҳатчиси Владимир Сайчич, иқтисодий планлаштириш масалалари бўйича иттифоқ бошқармасининг маслаҳатчиси Эрвин Шаламон, Иттифоқ ижроия вечеси ҳузуридаги давлат ташқи савдо секретариатининг маслаҳатчиси Владимир Радоевич, давлат ташқи ишлар секретариатининг секретари Младен Вожич, Иттифоқ ижроия вечеси раисининг секретари Павле Костич бор.

Марказий аэродромда Югославия иқтисодий делегациясини СССР Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосари А. И. Микоян, Ташқи савдо министри И. Г. Кабанов, Иқтисодий алоқа ишлари бош бошқармасининг бошлиғи К. И. Коваль, Ташқи савдо министрининг ўринбосари П. Н. Кумикин, СССР Ташқи ишлар министрининг ўринбосари В. А. Зорин, Иқтисодий алоқа ишлари бош бошқармаси бошлиғининг ўринбосари Н. А. Смелов, Ташқи савдо министрлигининг коллегия а'зоси М. Г. Лошаков, Совет Иттифоқининг Югославиядаги савдо вакили Я. И. Красюк, Ташқи савдо министрлигининг ҳамда иқтисодий алоқа ишлари бош бошқармасининг мас'ул ходимлари, совет ва югослав матбуотининг вакиллари кутиб олдилар.

Делегацияни Югославиянинг СССРдаги Фавқулодда ва Мухтор Элчиси Д. Видич ва Элчихонанинг дипломатик состави ҳам кутиб олдилар. (ТАСС).

Япон делегацияси Пекинга келди

ПЕКИН, 22 август. (ТАСС). Синьхуа агентлигининг хабарида айтилишича, СССР ва Хитой Халқ Республикаси блан дипломатик муносабатлар ўрнатиш учун курашучи Япон миллий кенгашининг Чусаносуке Кухара бошчилигидаги олти кишидан иборат делегацияси кеча Пекинга келган.

Делегация халқаро муносабатларни ўрганучи Хитой халқ жамиятининг таклифи блан Хитойга келган.

Делегация бошлиғи Ф. Кухара Пекин аэродромида сўзлаб, Хитойда бўлган вақтимда Хитой аҳолиси турли табақаларининг вакиллари блан учрашишга умид қиламан, деб айтган. «Бундай суҳбатлар, — деган у, — хитой ва япон халқлари ўртасида ҳамкорлик қилишга йўл очади ва Хитой блан Япония ўртасида дипломатик муносабатлар ҳали расмий равишда ўрнатилмаган бўлса ҳам, Хитой ва япон халқлари ўртасида самимий алоқаларни йўлга қўйишга имкон беради, деб ишонаман». Кухара та'кидлаб айтганки, бир-бирига қўшни бўлган мамлакатлар тотув яшасалар, шунинг ўзи бутун дун'ёда тинчликни та'минлайдиган гарантия бўлади.

СУД ЗАЛИДАН

Безори учинчи марта ушланди

Жиноятчи Истафил Абдуллаевич Шохгусейнов 1938 йилда икки йил ва 1943 йилда эса ўн йил муҳлат блан аҳлоқ тузатиш меҳнат лагерига юборишга ҳукм қилинган эди. Мана у ҳозир яна учинчи марта суд қилинаётир.

...Истафил Шохгусейнов шу йил 10 апрель куни кеч соат 10 яримларда Библиотечная кўчасининг хилват жойида туриб, — «Тўхта» деган хитоб блан Роза Борисовна Черноузга пичоқ ўхталиб қўрқитди. «Сизга нима керак» деб юборди Роза Борисовна. Истафил аёлдан 25 сўм пул беришини талаб қилди. Лекин бақувват аёл — Черноуз уни тўсатдан итариб юбориб югурганича уйига кириб кетди. Орадан икки-уч кун ўтгач, безори Истафил Ольга Прохоровна Миронова деган яна бир аёлнинг йўлини тўсиб, 25 сўм пул беришини талаб қилди-да, унинг кўкрагига пичоқ тиради. Аёл ўзини йўқотиб қўймади, «уйим яқин ҳозир пул олиб чиқиб бераман», деб алдаб кетди. Шу кўчада Истафил Людмила Банникова деган аёлга ҳам пичоқ кўрсатиб, унинг пальтосини ечинтириб, киссасидаги пулини ҳам тортиб олди.

Кейин Истафил ўзи юрадиган кўчаларнинг номини ўзгартирди. 11 апрельда Кисловодск кўчасида Людмила Бочкова деган қиз мактабдан чиқиб уйига кетаётганида уни тўхтатиб, нимадир сўрамоқчи бўлди ва йўлда ҳечким кўринмаганидан фойдаланиб, ёш қизчага пичоқ ўхталди ва унинг 372 сўм пулини олиб, ўзи кўчанинг нариги томонига ўтиб кетди. Бочкова унинг кетидан аста-секин кетар экан, милиция ходимига дуч келди ва бўлган воқиани унга гапириб берди. Шундан сўнг милиционер ўғрини ушлади.

Киров район 3-нчи участка халқ судида Шохгусейновнинг ҳечқаерда ишламасдан фақат ўғирлик блан шуғулланиб юрганлиги аниқланди. Суд Истафил Шохгусейновни 18 йил муддат блан аҳлоқ тузатиш меҳнат лагерига юборишга, муддатни ўтаб чиққач, беш йил сайлаш ва сайланиш ҳуқуқидан маҳрум этишга ҳукм қилди.

Редактор З. ЕСЕНБОЕВ.

ТЕАТР ВА КИНОЛАРДА:

СВЕРДЛОВ НОМЛИ КОНЦЕРТ ЗАЛИДА — 24, 25, 26, 27/VIII да 60 **кишидан иборат Татаристон АССР Давлат ашула ва рақс ансамблининг гастрольлари.** Концерт кеч соат 9 да бошланади. Билетлар сотилмоқда.

ҚИШКИ КИНОТЕАТРЛАРДА:

«РОДИНА» (кундуз ва кечқурун), НАВОИЙ номли (кеч соат 10 гача), «ИСКРА» (кеч соат 9 гача), «ЁШ ГВАРДИЯ» (кундуз соат 4 дан кеч 8 гача), «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (кеч соат 9 гача), «ЎЗБЕКИСТОН» (кундуз ва кечқурун) — янги Аргентина музикали кинокомедияси **Севги ёши.**

«РОДИНА» — эрталаб соат 10 ва кеч 10 да **Юлдуз.**

НАВОИЙ номли — эрталаб соат 10 ва кеч 10 да **Тўрт юрак.**

«ЁШ ГВАРДИЯ» — эрталаб соат 10, кундуз 12,2 ва кеч 10 да **Қанотлардаги юлдузлар.**

«ЎЗБЕКИСТОН 25 йиллиги» — кеч соат 9 да **Райком секретари.**

ЁЗГИ КИНОТЕАТРЛАРДА:

«ВАТАН», НАВОИЙ номли, «ИСКРА», «ХИВА», КИРОВ номли, «УДАРНИК» — **Севги ёши.**

ИЛМИЙ-ОММАБОП ФИЛЬМЛАР КИНОТЕАТРИ — кундуз **Гўзал Василиса,** кечқурун **Нишонли атомлар.**

Тошкент шаҳар, 1-нчи Белинский переулок, 35-нчи уйда туручи **Соҳибжамол Мухторхўжаеванинг** Иброҳим Юсуповдан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент область судида кўрилади.

РЕДАКЦИЯ ВА НАШРИЁТ АДРЕСИ: Тошкент, «Правда Востока» кўчаси № 34 РЕДАКЦИЯ БЎЛИМЛАРИНИНГ ТЕЛЕФОНЛАРИ: коммутатор — 36334 ва 33262 орқали Партия турмуши бўлими — 136. Пропаганда бўлими — 136. Совет қурилиши бўлими — 135. Маданият бўлими — 132. Адабиёт ва сан'ат бўлими — 39040, Қишлоқ хўжалик бўлими — 135, Саноат ва транспорт бўлими — 132, Хатлар бўлими — 132, Секретариат — 34048, Э'лонлар бўлими — 38142.

Р. 06764. «Қизил Ўзбекистон», «Правда Востока» ва «Ўзбекистони сурх» бирлашган нашриётининг босмахонаси. Нашр. № А — 1491.